

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserati: do 9 petih vrst 4 1 D, od 10—15 petih vrst 4 1 D 50 p, večji inserati petih vrst 2 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklic petih vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popust le pri naročitih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knjižna ulica št. 5, prifileno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knjižna ulica št. 5, 1. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisano in zaščiteno frankovano.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:

v Jugoslaviji vse dni po Din 1—
v inozemstvu navadna dni Din 1, nedelje Din 1-25

Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		v Jugoslaviji		v inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 144—	Din 144—	Din 264—	
6	...	72—	72—	132—	
3	...	36—	36—	66—	
1	...	12—	12—	22—	

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.

Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnini vedno po nakaznici. Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Pesnik Josip Stritar.

— Rogaška Slatina, 25. novembra ob 10. Pisatelj Josip Stritar je težko obolel. Katastrofa je vsak trenotek mogoča.

— Rogaška Slatina, 25. novembra ob pol 12. Josip Stritar je pravkar umrl.

— Rogaška Slatina, 26. novembra. (Izv.) Pesnik Josip Stritar je umrl sinoči ob 21. uri. Ob smrtni postelji je stala ga. Podkrajškovca Hara b a š o v a. Stritar je v soboto proti večeru lahko obolel, ponoči se je pojavila pljučnica. V nedeljo dopoldne je bolniku nekoliko odleglo. Popoldne se mu je stanje poslabšalo in je pesnik-starček prešel v agonijo. Ob 12.30 je navzoče povpraševal še z različnim glasom: »Koliko je ura?« V težki agoniji je vedno povpraševal po svoji ženi: »Kje je moja žena?« Pesniku so ob smrtni postelji stregle tukajšnje dame in za vsako postrežbo se je še tiho zahvaljeval: »Hvala! Hvala!...«

OB 20.30 je nastopila kriza, opaziti je bilo težko hropanje. Ob njegovi postelji je takrat stala ga. Podkrajškovca, ki je prevzela nočno bolniško postrežbo.

Ob 21. je pesnik mirno za vedno zaspal.

Na vest, da je umrl pesnik Josip Stritar, je ljubljanski mestni magistrat danes tusem naznanil, da je mestni pogrebni zavod pripravljen prevzeti aranžma pogreba. Magistrat je tudi vprašal, če bi bila pesnikova vdova pripravljena dovoliti, da se pokojnikovo truplo prepelje v Ljubljano in tam na svečan način pokoplje. Z ozirom na razmere časa je treba računati z veliko denarno krizo. Svečan pogreb v velikem stilu najbrže izostane. Danes ali jutri pričakuje prihod ravnatelja g. Šaplje, da se določi program pogreba.

Pokrajinska vlada v Ljubljani je zaprosila beografsko centralno vlado, da dovoli pogreb na državne stroške.

Tužna vest je danes predpoldne prispela iz Rogaške Slatine v Ljubljano, vest o smrti Josipa Stritarja, pesnika Borisa Mirana, voditelja književnega pokreta v 70. in 80. letih, velikega mladinskega pisatelja in enega največjih oblikovalcev slovenskega jezika. Vest ni prišla nepričakovano. Vedeli smo, da tudi zeleni štajerski zavičaj ne bo podaljšal življenja možu, ki ga je krepka slovenska telesna konstrukcija raztegnila preko mere. Velikost duha, ki je legel k večnemu počitku pa dviga

najboljše dejstvo, da ga slovenska literarna zgodovina še do danes ni mogla do kraja dognati, da še danes nimamo zaključne monografije o Josipu Stritarju, kljub temu, da je preteklo 20, 30 let, odkar je izdal svoje zbrane spise in zaključil svoje samosvoje duševno in književno ustvarjanje. Imamo eseje o Josipu Stritarju, duhovite razlage njegovih del, za poglavito zgodovinsko oceno Josip Stritarjevega življenja in delovanja pa še nismo izklesali niti pravih znanstvenih metod, niti nabrali primerne gradiva. In baš ob smrti Josipa Stritarja, kakor prej ob Cankarju, se poglabljamo v tisto vprašanje, s katerim moremo do dna spoznati njegovo človeško osebnost in njegovo zaslugu v vprašanje namreč o pomenu kulturnega delavca za formacijo človeške duše, za razvoj slovenskega duha. Mi še nimamo psihologije slovenskega naroda, nimamo znanstvenega spisa, ki bi bil nadel naloge, raziskovati notranje sestavine slovenskega človeka in njih razvijanja po socialnem in prirodnem okolišču, zlasti pa po besedah in naukih velikih duhov. Študije slovenske kolektivne psihe bodo pokazale naše duševne veličine v čisto novi luči in njih prava veljaba bo stopila na plan tamkaj, kjer je bila v resnici ustvarjajoča, kjer je trajno formirala sestavine kolektivne psihe. Književnost, zgodovina kot analiza književnih proizvodov je Josipu Stritarju odmerila izredno častno mesto. Stritar ni absolutni element, kakor Prešeren, vendar odločilno razvojen kamen novejši slovenske književnosti. Njegov predgovor k Prešernovi izdaji iz 1. 1866 in pa njegovo poznejše literarno delovanje z dunajskim »Zvonom« je slovensko literaturo dvignilo na evropsko višino. Stritar pomeni renesanso lepe slovenske knjige, ob njem se je vzgala generacija Gregorčičev, Tavčarjev, Jurčičev, Kersnikov in nadaljevala na formalni podlagi, ki jo je položil Josip Stritar s svojimi deli. S svojim skultiviranim književnim jezikom. Ustvaril je slovenski književni slog in z njim izraževal ideje in lepote, ki so v njegovi moški dobi valovale po Evropi, po literaturi in duhovni Evropi.

Toda s Stritarjem ni združena samo književna doba, Stritar ne predstavlja samo sedmih zvezkov zbranih del, marveč tudi rodilca mladega duševnega pokreta 70 let. Stritar je očaral par slovenskih generacij z novimi življenjskimi ideali, s hrepenenjem po evropskih kulturnih višinah. Na ta način je prepovedal duševno in politično orijentacijo celokupnega slovenskega naroda. S svojim književnim in osebnim delovanjem je opozoril na duhovno enoto Slovencev in na njene daljine, evropske in splošnočloveške cilje. Ta Stritarjev kulturni nauk je sprožil v tedanjih generacijah moderne književne in sveže nacionalne energije! S tem že prehajamo k našemu glavnemu vprašanju, k Stritarjevemu deležu pri formaciji slovenske psihe. Vemo za Trubarjev formalni, jezikovni in deloma tudi verski vpliv na slovenski narod. Položil je temelj slovenski govornici in danes govorimo psihološko nujno naš specifični jezik, ker so Trubarjevi jezikovni elementi prešli v naše kolektivno jezikovno izražanje. Tudi Prešernov čustveni in življenjski svet se je že ustalil v naši kolektivni psihi. V tem socialno - psihološkem oziru je ravno kar preminuli Josip Stritar ostavil najgloblje sledove in gotovi elementi njegovega duha so prešli v splošno last, v splošno našo duševno konstitucijo. Generacija Gregorčiča, Tavčarja, še več pa modernih, Cankarja, Zupanciča, bi brez Stritarja v našem pomenu besede skoraj bilo nemogoče. V moderni psihologiji imenujemo take sledove velikih duhov in književnikov v kolektivnih dušah »komplekse«. Nekaj Trubarjevega duha je v vseh nas, enako bi lahko v naši notranjosti trčili na Prešernova lična občutja. Naivščil vpliv v tej smeri pa je brez dvoma imel Josip Stritar. Duševni pokret, ki ga je vodil sam in pa vpliv njegovih del je bil tako velik, da ga po pravici smemo imenovati največjega oblikovalca slovenskega duha, v kolektivno psihološkem smislu. Kar na čistim književnem polju ni klasično, zapade prej ali slej časovnemu črvu. Toda socialno - psihološki deleži velikih mož ostanejo večni in tvorijo neizpodbitne sestavine naše duševne notranjosti. Nauk o psihološkem podedovanju in razvijanju bo tudi našim književnikom, zlasti pa takemu, kakor je bil Josip Stritar, začrtal novo veljavo. Zgodovina slovenskega naroda in njegovega duševnega razvoja mu bo tedaj odmerila edino pravo zgodovinsko veličino.

Ko se je njegovo pestro, širokorazmahnjeno življenje izživel v vseh smereh in vtelesilo v vseh stvarih svoje podobe, je obstal in se oddahnil v mir, ki je bil le še odsev in odsvit prejšnjega leska, v mir, ki je bil zasluženo, čeprav kratko plačilo njegovemu delu. In zdaj se je nagnilo to polno življenje kot prezel, a še vedno nujajoč klas k zemlji, da se spoji z njo in ji vrne vse, kar mu je dala, vrne ji prekašeno in opečateno z žigom velike osebnosti.

Stritar je bil v drugi polovici prejšnjega stoletja stebler v slovenski knji-

ževnosti, bil je uvajalec in usmerjalec v nova pota književnosti, in kar je še največja njegova zasluga; bil je most med ustvarjajočim pisateljem in občinstvom.

V onih časih je bil tak mož Slovencem še prav posebno potreben, potreben je bil narodu, ki je šele začel zbirati svoje duševne zaklade, ki je začel šele tipati za sledovi Evrope, od katere je bil kakor v stran odmaknjen.

Prešeren je ostal v svoji nedosežni veličini sam na najvišjem vrhu slovenskega Parnusa in našel ni še posredovalca, ki bi mu znal uglediti pot v narod. Saj vemo, kako so tačasni naši predniki hvalisali Koseskega, visoko stavljalci ga nad njim. To naloge; razbistritve vseh pojavov, ki zadevajo leposlovje, odščedenje vseh napačnih nazorov in vzgojo javnosti v pravcu lepoumnosti — to naloge je prevzel Stritar. V tem leži vsa njegova veličina. Za to delo je bil Stritar kakor nalašč: njegova fizionomija ga že kaže človeka oblike, izbranega okusa in ostre tenkoslušnosti.

Značilno je, da piše Levec o njem — v nekem svojem pismu — »... je bil dovjiten, fin, duhovit, mehkli kontur, z visokim čelom, krasno brado, ležerno počesanimi dolgimi lasmi, velikimi modrimi, sanjavi očmi, včasih zasenečeni s taničico evropskega spleenaa, s polnimi, lepo urezanimi ustnicami, na katerih je igral sedaj vzvišen smehljaj dobrodušnega humorja, sedaj vsled diskretne ironije, mlad mož, bližajoč se mladi slovenski inteligenci, da ji da v izbrani zgovornosti slutiti lepoto velikih kultur.«

V tej dobro pogojeni zunanji sliki vidimo naravnost v dušo temu velikemu književnemu mentorju. Kajti Stritar ni bil toli eruptivni, vulkanični narava, da bi bil samotvorec v prapomenu te besede, toda vendar je bil strunjak njegove duševnosti fino ubran, ki pa je začel peti šele ob dotiku s tuji duhovi. Stritarjeve pesmi n. pr. imajo le časovni pomen, njegovi »Dunajski soneti« n. pr. so velike važnosti ne samo za liter. zgodovinarja, temveč tudi za vsakega, ki se pozanima za takratne slovenske literarne prilike. Tudi glede njegove rože bi rekel isto: Jurčič je ostal, njegov stil je živ ter se steka v duše novih ljudi, ki žive n. pr. v povsem drugi dobi — a Stritar? Čudovito izčiščen jezik ima ... toda tudi njegova proza spada v prošlost. In slično bi utegnil reči o vseh panogah književnosti, ki jih je elastični, gibki in prožni pisatelj zavzel zase. Toda vendar vemo, da je Stritar velik, večji od marsikoga, ki je bil morda trenutno globlji s svojo mislijo. Take stvari se čisto dogajajo: da namreč veličino kakke osebnosti šele razvidimo iz obraza, ki jo je ta osebnost vdala celumu svojemu — narodu! Vse naše razumnosti je vzgojeno v Stritarjevi mentaliteti. Prešerna n. pr. nam je dal —

Stritar v svojem »epohalnem« uvodu, ki ga je bil napisal kot predgovor k l. zv. »Klasja«. Ta uvod je prvi v slov. literaturi, ki temelji res na idejni not. Tu ni nikakega onega omejenega pojmovanja poezije več, po katerem naj bi bila pesem le nekaj znanja, čeprav čepasti nakit naroda (Bleiweis), temveč tu štata že o trpljenju, o obliki, o idejah.

Svetozalje! Ta beseda je ozko spojena s Stritarjevim zunanjim imenom, pa tudi s Stritarjevim notranjim imenom. Njegovo »svetozalje« je bilo pač nenaravna, nezdrava kretnja lepoumnega duha, vendar je bila potrebna, da smo se šele iztrgali iz krepčev najbolj navadnega utilitarizma. To svetozalje je bilo pač potrebna prehodna faza v popolno prebujenje.

Ob letu 1870, je izšlo med Slovence povsem novo leposlovno glasilo »Zvon«, čigar ustanovitelj je bil Stritar. V tem listu je Stritar razvil ves svoj program, ki si ga je zamislil ob intenzivnem razmotrivanju in umstveno zvalovanem sodelovanju pri tako važnih pomenkih in debatah, ki so jih imeli ti mentorji slovenskega slovstva med seboj: Levec, Jurčič itd.

Dolgo časa je vladal Stritar na našem Parnasu in šele v valu realizma, valu nove dobe, ki ni poznal in priznal več samo lepoumnja, temveč ostrega boja, se je začel umikati, predan v svojo pesimistično filozofijo, ki pa je bila ogrnjena v rahlo tendenco — poetičnosti. Ksesneje se je Stritar umaknil od vrveža in hrupnih borb v samoto — ko je pisal za Moh. društvo mladinske pesni, povestnice in igrice, ki so se zelo udomačile in porazširile med ljudstvom. Šele v najzadnjem času je sprejela njegova domovina svojega velikega sina k sebi in mu naklonila pokoj, ki ga je bil starček tako potreben ...

In zdaj ga je sprejela vase še neka druga domovina — nesamo slovenska in jugoslovenska, temveč vesoljna, domovina: zemlja! ...

Josip Stritar je bil rojen 6. marca 1836. v vasi Podsmreki oddaljeni tričetrt ure od Velikih Lašč na Dolenjskem. Star je bil torej 87 let. Njegov oče Andrej in mati Uršula sta imela majhno kmetско poselstvo. Imela sta šestero otrok, dva sina in štiri hčerke. Peti med njimi je bil Josip. Ko je izpolnil šesto leto, so ga poslali v velikašsko šolo. Njegov prvi učitelj je bil J. Juvanc. Ker je bil izredno nadarjen, ga je oče poslal l. 1846, kakor že prej njegovega starejšega brata Andreja, ki je postal kasneje duhovnik, v šolo v Ljubljano in sicer v tretji razred ljubljanske normalke. Tu je bil njegov učitelj Martin Ivančič. Leta 1847. je stopil Josip Stritar v prvi gimnazijski razred. Drugo leto je bil sprejet v Alojzevišč, ki ga je vodil Zlatoust Pogačar, poznejši škof ljubljanski. Tu se je sešel tudi s svojim pet let starejšim rojakom Franom Levstikom. V Alojzevišču so bile takrat najbistrejše glave

A. Conan Doyle:

Izgubljeni vlak.

Iz angleščine prevlel dr. B. (DALJE.)

Kar se tiče Johna Slenderja, stanja telesa in ran, ki jih je imel, se ne da ničesar sklepati iz tega. Edina stvar, ki se da reči, je, da je nesrečnejš padel s stroja. Kako je padel in kaj se je s strojem zgodilo po padcu, to so vprašanja, na katera nisem v stanu dati odgovora. Nadzornik je končal s ponudbo demisije, ker so ga londonski časopisi ostro napadali.

Preteklo je mesec dni; med tem časom sta policija in železniška družba zajedno, a brezuspešno nadaljevali svoja raziskavanja. Med mnogimi hipotezami, ki so jih predlagali časniki ali posamezniki, so bile dve ali tri precej verjetne, da vzbude zanimanje občinstva. Nek amater, ki so ga logične spekulacije napravile precej znanega, je skušal v »Timesu« rešiti problem na kritičen in napol znanstven način. Omeniti hočem samo izveček iz njegovega pisma, ki ga bodo razvedneži našli v številki tretjega julija:

»Osnovni princip praktičnega razmišljanja je — tako je pisal »Timesov« dopisnik — da eliminiramo najprej nemogoče, potem pa vsebuje možnost, ki preostane, resnico. Brezdvomno vemo, da je vlak zapustil Kenyon Junction. Brezdvomno pa vemo tudi, da ni dospel v Barton Moss. Kot precej neverjetno, a vendar možno moramo smatrati, da je odšel po eni sedmih stranskih prog. Ker je pa jasno, da ne more voziti tam, kjer ni tračnic, lahko skrbimo možnost na tri proge, ki so še sedaj v prometu, namreč one, ki vodijo v Carstock, v Gros Ben in v Perseverance. Ali morda ne obstoja kakšna skrivna družba rudarjev, kakšna angleška kamora, ki je v stanu, naenkrat uničiti cel vlak in vse ljudi, ki so na njem? To je neverjetno, toda ne nemogoče. Jaz ne bi vedel, priznati moram odkrito, za drugo rešitev. Moje mnenje je, da bi morala železniška družba uvesti ostro nadzorstvo na teh treh progah in nad delavci podjetij, ki so tam nastanjena.«

Ideja, ki je prihajala od človeka, katerega avtoriteta je bila splošno priznana, je zelo razburila javnost. Obenem pa je zbudila sovraštvo pri onih, ki so jo smatrali za obrekovanje pošte-

nih in zaslužnih državljanov. Gotovi ljudje se niso dali prepričati in so zahtevali drugačno razlago. Nato sta izšla dva odgovora (»Times« 7. in 9. julija). Prvi je menil, da je vlak skočil s tira in padel v kanal Lancashire — Strathfordshire, ki gre par sto metrov paralelno tik s progo. Temu so pa ugovarjali z globoko tega prekopa, ki ni bila zadostna, da pogoltno cel vlak. Drugo mnenje je bilo, da je skrivnostna usnjena listnica, ki jo je imel eden izmed potnikov in ki je bila njiju edina prtljaga, vsebovala novo razstrelivo s strašnim razdiralnim učinkom. Toda bilo je popolnoma nemogoče, da bi se bil ves vlak kar razpršil, a proga bi bila ostala cela in popolnoma nedotaknjena! Tako niso raziskavanja imela prav nobenega uspeha.

Tu se je pa zgodilo nekaj nepričakovane.

Gospa Mc Pherson, žena Jamesa Mc Phersona, ki se je vozila s posebnim vlakom kot sprevidnik, je dobila od svojega moža pismo. Imelo je datum 5. julija 1890, pečat New-York, in prišlo ji je po pošti 14. Gospa Mc Pherson je garantirala za pisavo. Ker je pa razen tega bilo v pismu 500 dolarjev v ban-

kovcih, je bila mistifikacija izključena. Pismo ni dalo nobenega naslova in se je glasilo:

Draga žena!

Mnogo sem premišljal in zelo hudo mi je, da sem Vas zapustil. Tebe in Lizzie. Skušam se boriti, a misel na Te me vedno preganja. Pošiljam Ti malo denarja, ki ga boš zamenjala za 20 angleških funtov. S tem imaš dovolj, da se obe pripeljeta čez Atlantik. Če bi moglo priti sem in stanovati v hotelu Johnston, Vama bom skušal poslati pisemce, ki Vam bo naznanilo kraj sestanka. Za enkrat sem v sitnem položaju in ne preveč srečen, kajti da sem Vaju obe žrtvoval, se mi zdi kruto. Toda dovolj za enkrat. Tvoj mož, ki Te ljubi,

James Mc Pherson.

Nekaj časa je obstajalo upanje, da bo to pismo prineslo malo luči v temno zadevo, posebno ker se je doznalo, da se je potnik, ki je po svoji zunanosti povsem odgovarjal Mc Phersonu, vkrca 7. junija v Southamptonu pod imenom Summers na parniku Visli, ki vozi med Hamburgom in Novim Yorkom. Gospa Mc Pherson in njena sestra Liz-

zie sta odpotovali v Novi York in čakali v hotelu Johnston tri tedne, ne da bi bili dobili kako poročilo. Brez dvoma je Mc Pherson spoznal, da se jih boče policija poslužiti in ga z njima ujeti. Ker obe ženski nista ničesar čuli o njem in ker ni prišel, sta se vrnil v Liverpool.

Kakor tudi stvar izgleda neverjetno, vendar se do letošnjega leta (1908) ni nič pripetilo, kar bi moglo malo razpršiti senco, ki je zatenuvala izredni dogodek posebnega vlaka, ki je vozil Caratala in njegovega spremljevalca. Po natančnih raziskovanjih glede obeh potnikov se je dognalo, da je bil Caratala dobro znan političen in finančni agent Srednje Amerike; da je začasa svojega potovanja v Evropo kazal izredno nepotrpečljivost, da pride v Pariz; da je njegov spremljevalec bil vpisan v ladijskem zapisniku pod imenom Eduardo Gomez, da je bil nasilen in bojevit možak, a zvesto vdan Caratalu, katerega telesno slabost je varoval. Zadeva je pri tem običajna, ko je v marsejskih časopisih izšla izpoved Herberta de Larnaca, ki je bil obsojen na smrt radi umora nekega trgovca. Priobčujemo jo v celoti:

gubljanske gimnazije. Levstik je tu osnoval svoj literarni krožek, kjer so se po njegovim vodstvom dijaki pridno vadili v pisateljstvu. Kot četrtošolec je Stritar napisal prve pesmi. Priobčeval jih je v »Danici«, v listu, ki so ga izdajali Alojzevičniki in ga urejeval Josip Mar. Kot šestšolec je napisal štiri pesmi za »Zgodnjo Danko«. Leta 1854 so Bleiweisove »Novice« prinesle Stritarjevo pesem, posvečeno spominu pesnice Josipine Turnograjske. Revolucionarno leto 1848, v katerem se je vzbudila narodna ideja, je napravilo na slovensko mladino velik vtis. Vzbudilo je v mladih srcih narodno idejo in ljubezen do rodne jezika. Z navdušenjem so čitali pesnitve Prešarja, Tomana, Cegnarja in Koseskega. Pod vplivom teh pisateljev so pisali pesmi in povesti. V tem krogu so bili Fran Erjavec, Valentin Zarnik, Mandel in mnogi drugi, sami Stritarjevi součenci. Koncem šestega gimnazijskega razreda je Josip Stritar zapustil Alojzevičnico, ker ni čutil v sebi poklica za duhovniški stan. Leta 1855 je stritar končal gimnazijske študije in napravil zrelostni izpit z odličnim uspehom. Počitnice je prebil še doma. Dasi so mu prigovarjali, da naj vstopi v duhovniško semenišče, se je vendar odločil za modroslovne študije na vseučilišču. Ko se je poslavljaj od doma, mu je Fran Levstik napisal v slovo burko »Junte«, ki jo v prizorilo v gostilni pri Drakslerju. Jeseni 1. 1855 je Stritar odšel na Dunaj na vseučilišče in se vpisal na filozofski fakulteti. Kot predmet je izbral grško in latinsko jezikoslovje. Pridno je poslušal predavanja, se marljivo učil, razum tega pa se je bavil predvsem s književnostjo. Čital je pesnike in pisatelje raznih narodov, vendar pa sam v teh letih ni ničesar napisal. Ko je absolviraj svoje vseučiliške študije, se ni takoj posvetil profesorski službi, marveč je raje nekaj časa opravljal posel domačega učelja pri raznih premožnih dunajskih rodbinah, tako pri tvornikarju Sieglu in bankirju Kanitzu. Ker je bil razmeroma dobro plačan in je skromno živel, si je precej prihranil. Svoje prihranke je porabil za potovanja. Prepotoval je Bavarsko, Švico, Porenje in Češko. Bil je v Franciji, si ogledal Pariz in se vrnil preko Italije na Dunaj. Leta 1865 je prišel na Dunaj Josip Jurčič. Stopil je takoj v stik s Stritarjem. Skupno z njim je ustanovil na Dunaju slovensko literarno društvo, ki je pridelalo redno tedensko sestanke. V tem društvu so razpravljali o literarnih vprašanjih, čitali svoje spise in jih kritizirali. Temu društvu so pritegnili tudi Stritarja. Jurčič in Stritar sta sklenila izdajati »Klasje z domačega polja«. Kot prvi zvezek tega klasja bi naj izšlo Prešernovo poezije z njegovim življenjepisom in podrobno oceno njegovih del. Jurčič je napisal za ta posel Josip Stritarja, ki je to nalogo tudi prevzel. Spomladi 1. 1866 je izšlo »Klasje« s Prešernovimi poezijami in s Stritarjevimi uvodom. Takratna slovenska javnost je sprejela Prešernove pesmi z mešanimi občutki. Proti »Klasiju« so nastopile Bleiweisove »Novice«, ki so potegnile za sabo večji del slovenske javnosti. Neprilakovan nastop »Novice« proti »Klasiju« izdajatelj eiser ni prepašilo, vendar pa je napravilo toliko zmede, da »Klasje« 2. zvez. ni izšel, dasi so bile določene za ta zvezek Levstikov »Poezije«. To je Stritarja tudi napotilo, da je jel sedaj kot zrel moč nevstrahotno segati v naše takratne književne razmere. Leta 1867 je napisal v Janežičevem »Glasniku« razpravo »Česa je posebno treba našim pesnikom?« Leta 1868 je jel izhajati književni list »Mladika«. V svojem prvem in edinem zvezku je priobčila več Stritarjevih pesmi, njegovo povest »Svetinova Metka«. Tu se je Stritar prvič podpisal s svojim pesniškim imenom »Boris Miran«. Pod tem imenom ga je dolgo časa poznala slovenska književnost. Leta 1869 je Stritar na Dunaju pri Gettlerju izdal svoje »Pesmi«. Te Stritarjeve poezije so bile za našo književnost zgodnje prvega reda. Z njim si je pesnik pridobil srca vse mladine in mahoma je postal mož, v kaerega so gledali vsi voditelji slovenske književnosti in prosvete z največjim zaupanjem in pričakovanjem. Ker je prenehal Janežičev »Glasnik«, je na priporočanje svojih prijateljev Stritar sklenil osnovati nov bestristični slovenski list. Ob novem letu 1870 je izšel na Dunaju »Zvon«, katerega izdajatelj in urednik je bil Stritar sam. Nov leposlovi list je krstil po vzoru takrat znamenitega ruskega lista »Kokolok«. Kakšne velike važnosti je bil »Zvon« za slovensko literaturo, je znano vsakomur. »Zvon« je takoj zbral okrog sebe krog najboljših takratnih slovenskih pisateljev. V »Zvon« so pisali Levstik, Gregorčič, Jurčič, Ogrinc, Ivan Tavčar, Suklje. V »Zvonu« je Stritar pridobil znamenite »Literarne pozorce«, v katerih je razpravljal o vseh važnih književnih vprašanjih ter dal nasvete pesnikom in pisateljem. Ker je pri »Zvonu« sodeloval tudi Levstik, ki si je s svojim »Pavlihom« nakopal veliko nasprotnikov, ker je v tem listu ostro kritiziral starokopitne ljubljanske razmere, so Levstikovi sovražniki prizorili tedaj divjo gonjo proti »Zvonu«. Mehkočutnega Stritarja je to silno žalostilo, zato je sklenil, da ustavi izdajanje »Zvona« koncem leta 1870. Nakar se je Stritar in tudi Levstik odgnali vsakemu ločnemu delovanju. Šele leta 1872 je izšel tri »Prešernova pisma iz Elizije« in tri zvezke »Dunajski soneti«. V dunajskih sonetih je Stritar povedal odkrito in jasno svoje mnenje in svojo sodbo o nazadnjakih v domovini. Njegova beseda je zadela v živo in številni njegovi nasprotniki so nato osramočeni odložili orožje. Leta 1873 se je Stritar poročil z gosposi Terezijo Hochreiterjevo. Leta 1874 je v Hermalsu sprejel službo gimnazijskega učitelja. Leta 1878 je bil premečen na piaristovsko gimnazijo v Josefstadtu na Dunaju. Tu je služboval do svoje vrnitve leta 1901. Leta 1876 je zopet jel izdajati na Dunaju po petletnem prestopu »Zvon«. Toda ta »Zvon« ni bil več klicatelj k boju, marveč »Zvon« miru in sroave. Kakor prvi letnik, tako je tudi ta drugi letnik zbral okrog sebe celo vrsto najboljših slovenskih pisateljev. Sodelovali so Ivan Tav-

čar, Josip Jurčič, Fran Erjavec, Janko Kersnik, Fran Levstik in mnogi drugi. V tem letniku je Stritar priobčil svoje »Dunajski Elegije«, »Popotne pesmi« in povest »Gospod Mirodolski«. Dunajski »Zvon« je izhajal do leta 1880. V njem je izšla večina njegovih pesmi in povesti. Koncem leta 1879 je stopil v krog »Zvonovih« pisateljev tudi Anton Asker. Koncem leta 1880 je prenehal izhajati dunajski »Zvon«, leta 1881 pa je bil v Ljubljani osnovan brez Stritarjevega sodelovanja »Ljubljanski Zvon«. Leta 1877 je Stritar na Dunaju izdal vse pesmi v nemškem prevodu. Zbrani Stritarjevi spisi so izšli v letih 1887 in 1888 pri Ignacijju pl. Kleinmayerju in Ferdinamu Bambergu v Ljubljani. Bilo je šest debelih zvezkov s pesnikovo sliko. Tem zvezkom je leta 1899, dodal še sedmi zvezek. Ko je dr. Mahnič s svojimi »Dvanajstimi večerji« povzročil v našem literarnem svetu pravo poburo, je Stritar v svojih »Pogovorih« odločno nastopil proti Mahničevemu herostastvu in slovenski literaturi. Sodeloval je tudi pri družbi sv. Mohorja v

Celovcu, kjer je izdal več mladinskih pesnitev. Zadnjo svojo mladinsko knjigo je izdal kot 70letni starček. Dal ji je naslov »Lestniki«. V uvodu k temu delu je napisal med drugim tudi tole: »Ko je sodnjen, ne da je več tako dobrega, bistrrega vina kakor prej. Predno se mu začne roka tresti od starosti in slabosti, odloži pero pameten pisatelj. Tako tudi jaz...« Leta 1891 je izdal še zbirko kratkih pesmi, katerim je dal naslov »Drobiz«. V njih je mirno odgovarjal na nove Mahničeve napade. Kakor rečeno, je Stritar stopil v pokoj leta 1901. In živel srečno in zadovoljno v krogu svoje žene Terezije in svojega sina edina Milana, ki je sedaj profesor na poljedel. visoki šoli na Dunaju. V dunajskem okraju Gersthofu si je postavil v 80 letih lastno hišico z vrtilcem. Tu je živel do svetovne vojne, ko se je preselil v Aspeng. Lani se je pesnik s svojo zvesto družico preselil v domovino, kjer je želel umreti. Nastanil se je v Rogški Stitni, kjer so mu dali na razpolago stanovanje v državnemu zdravilišču.

štene slovenske javnosti in trkati se na prsa, češ, mi smo storili vse in samo mi imamo pravico zastopati slovenske interese. Vsaj toliko poštenja bi lahko imeli v sebi, da bi ne iznašali svoje očitne sramote na dan.

Tako, vidite, smo se znova ojunčili in povedali nekaj bridke resnice v obraz. Ako vam še ne zadostuje, napadajte dalje, saj ni posebno težko parirati podlosti, laži, hinavščini in nadutosti.

Telefonska in brzojavna poročila

Velika skupščina sodnikov.

Resolucija sodnikov. — Svarilo vlade. — Akcija kolektivnega izstopa.

— Beograd, 26. nov. (Izv.) Udruženje sodnikov je včeraj ob 10. dopoldne sklicalo veliko skupščino vseh organizacij sodnikov v državi, da razpravlja o gnotnem položaju sodnikov in o sodniškem zakonu. Obisk je bil zelo množičen in je skupščina potekala z najboljšimi uspehi. Med drugimi so skupščini pristavljali delegati iz vseh važnejših pokrajinskih mest, navzoči so bili: Dr. Čašič kot delegat Hrvatske in Slavonije, sodni svetnik Peter Keržič, kot delegat Slovenije, dr. Marčič za Bosno in Hercegovino, Bječić za Dalmacijo in Jovan Savković za Vojvodino. Zborovanju so korporativno pristavljali beogradski sodniki, dalje ministar za izenačenje zakonov Marko Trifković, delegat ministrstva pravde načelnik Petrović in poslanec Marko Gjurčić, Dragotin Pečič, Dimitrijević in drugi. Prisotni so bili tudi zastopniki organizacij srednješkolskih profesorjev in inženirjev.

Predsednik Miroslav Popović je otvoril zborovanje z naznanili, da je bil sedanjí osrednji odbor primoran demisijsko razrešiti. Sledila so posamjna poročila osrednjega odbora. Odbor je posvetil vso pozornost načrtu zakona o sodnikih in o reorganizaciji sodišč. Prvotno je ministar pravde dal zagotovilo, da se bo zakonski načrt izdelal v smislu predlogov, ki jih je sestavila in predložila komisija. Sedaj pa vlada v ministrstvu pravde tendenca, da se to zagotovilo ne izpolni. Posamni govorniki so ostro kritizirali nekatera določbe novega sodniškega zakona, ki ogrožajo stabilnost sodnikov in tudi kršijo samostojnost sodnika. Člen 101. zakona bo imel težke posledice za stabilnost sodniškega stanu, ker je vlada dana pravica poljubno premeščati sodnike. Ta člen se ima izdati.

Izvoljen je bil poseben odbor, ki je med razpravami razmotiral kandidature

za novi osrednji odbor. Sklenil je po daljši debati, da skupščina še nadalje poveri vodstvo poslov dosedanjemu osrednjemu odboru.

V debato o razvrstitvi sodnikov in zakonu glede reorganizacije sodišč so živahno posegli zastopniki raznih pokrajinskih organizacij in navzoči beogradski sodniki. Minister Trifković je na skupščini izjavil, da je hotel kot prijatelj sodnikov slišati njih mišljenje in želje. Dalje je koncem svojega govora izjavil, da občuti veliko bojazan, da sodniki store prenežljene korake. Sodniki so državni nujno potrebni, a profesorji so popularnejši. Sodniki naj iščejo med narodom podporo. Minister je odsvetoval akcijo za kolektivno demisijsko vseh sodnikov. To bi povzročilo težke posledice v državnem življenju. Soglasno je bila sprejeta resolucija, ki kratko veli:

Navzile temu, da položaj sodnikov in sodnega osovja ni izboljšal po uradniškem zakonu in razvrstitveni naredbi, da je gnotni položaj še vedno težak in je tudi videti, da se ne izboljša v doglednem času, zahtevajo sodniki od vlade in skupščine, da se čimprej reši zakonski načrt o sodnikih, ki je bil skupščini predložen in da se uredi plače in druge doklade sodnikov in sodnemu osovju in sicer še tekom sedanjega sestanka narodne skupščine.

Resolucija dalje zahteva, da se mora iz zakona o sodnikih izdati člen 101, ki govori o premeščanju sodnikov.

V slučaju, da vlada ne ugodí zahtevam in željam sodnikov, odklanjajo organizacije vsako odgovornost za težke posledice, ki bi nastale v javno-pravnem življenju.

Med sodniki je razširjena akcija, da sodniki kolektivno zapuste svoja službena mesta.

Ministrski svet.

Razmejitev z Romunsko. — Francosko posojilo 300 milijonov frankov. — Imenovanje velikih županov. — Program parlamentarnega dela.

— Beograd, 26. novembra. (Izv.) V predsedstvu ministrskega sveta je bila včeraj dopoldne pod predsedstvom ministrskega predsednika Nikole Pašića seja kabineta, na kateri so se razpravljala razna tekoča zunanja in notranja vprašanja.

Zunanji minister dr. Ninčić je poročal o podpisu protokola glede razmejitve z Romunsko. Protokol je bil v soboto ob 11. dopoldne podpisan, od naše strani ga je podpisal zunanji minister dr. Ninčić, za Romunsko pa poslanik Eman-dil. S tem protokolom so odstranjena vsa mejna nesoglasja, ki so doslej še vladala med obema državama. Ministrski svet je pooblastil zunanjega ministra, da ta razmejitveni protokol takoj predloži narodni skupščini in v odobrenje.

Finančni minister dr. Stojadinović je poročal o finančni situaciji države in o dosedanjem delovanju sekcij finančnega odbora oz. o poteku proračunske razprave v odborovem plenumu. Finančni minister je izrekel obžalovanje, da opozicija zavijačje nujno rešitev proračuna v finančnem odboru. Vlada je trdno odločena, da spravi tekom meseca decembra proračun pod streho in da ga zakonoma 1. januarjem 1924. Finančni minister je dalje kratko poročal, da je francoski senat sprejel pooblastilni zakon glede dovolitve posojila 300 milijonov frankov v svrhu reorganizacije naše vojske in v plačilo raznih francoskih dobav novega vojaškega materiala. Pogoj posojila so 50dostotne letne obresti, odplačilo tekom 10 let in v svrhu garancije zastava carinskih in monopolnih dohodkov, ki jih Francija ceni na circa 500 milijonov frankov letno, vsled česar je posojilo zadostno zastavno-pravno zavarovano. Finančni minister je bil pooblaščen, da predloži posojilno pogodbo glede 300 milijonov fran-

kov čimprej narodni skupščini v odobrenje.

Notranji minister Vujičić je poročal o izvedbi zakona glede razdelitve države na pokrajinske oblasti. Ministrski svet je razpravljal o kandidatih za velike župane. Imenovanje velikih županov se ima izvršiti do 15. decembra. (V političnih krogih se imenuje nov kandidat za velikega župana v Ljubljani načelnik političnega oddelka za Slovenijo v notranjem ministrstvu dr. Fr. Svetek.) Notranji minister se je pritoževal dalje, da je sekcija finančnega odbora brez utemeljenega razloga izvršila redukcijo nekaterih postavk njegove proračuna ter je zahteval, da se odobre prvotne postavke. Ministrski svet je sklenil, da narodna skupščina sprejme proračun v prvotni od vlade sestavljeni obliki brez nekaterih poviškov in dopolnil. Minister prosvete je poročal o razvrstitvi uradništva njegovega resorata.

Na predlog finančnega ministra je bilo sklenjeno, da se naj izvede: 1. redukcija uradništva v vseh resoratih in še le 2. končna razvrstitev uradništva. Redukcija se ima končati dne 20. decembra t. l.

Koncem seje je bila kratka debata o notranjepolitični in parlamentarni situaciji. Ministrski svet je sklenil, da se predloži narodni skupščini 1.) francosko 300milijonsko posojilo, 2.) protokol o razmejitvi z Romunsko in 3.) zakon o novem broderskem društvu, ker mora sedanjí broderski sindikat 1. januarja leta 1924. popolnoma likvidirati. Ministrski svet je tudi razpravljal o sklicanju plenarne seje narodne skupščine. Predsednik Pašić je bil mnenja, da ima predsednik skupščine sporazumno z načelniki klubov določiti prvo plenarno sejo.

Parlamentarna situacija.

Sklicanje plenarne seje. — Proračunska debata.

— Beograd, 26. novembra. (Izv.) V parlamentu je postalo živahno vrvenje. Živahna so razmotrivanja o nadaljnjem razvoju dogodkov v narodni skupščini. Vlada je odločena nadaljeovati svojo dosedanje politiko in pod vsako ceno rešiti državni proračun. Opozicijske stranke niso v svoji taktiki popolnoma edine. V vseh skupinah opozicije pa vlada razpoloženje, da se izvede v plenumu narodne skupščine temeljita proračunska debata, v kateri se imajo razpravljati vsa navažnejša državna, zunanja, in notranjepolitična in finančna vprašanja.

Finančni odbor danes ob 10. dopoldne nadaljuje podrobno razpravo o proračunu. Kritika opozicijskih govornikov se v bistvu koncentrirja v tej tezi: zunanja, notranja in finančna politika sedanje vlade so dosele na mrtvo točko.

V zunanji politiki vladate dve orjentaciji: francoska in angleška. V finančni politiki koleba vlada med inflacijsko in deflacijsko politiko. V notranji politiki vlada klubov svoji homogenosti ne vodi dosledne državne politike in je dospela notranja politika na mrtvo točko. Sedanja vlada se drži na površju le zaradi pasivnosti Radičevih poslancev.

Vladni krogi pričakujejo, da bo v finančnem odboru podrobna debata končana ta teden. Tudi zakonodajni odbor ima v tem tednu absolvirati zakon o sodnikih. Vlada bo skušala proračunsko razpravo v plenumu pospešiti. Na ta način računajo, da bo proračun do 22. decembra rešen. Po končani proračunski debati nastopi zaradi katoliških in pravoslavnih velikih praznikov daljši

Več doslednosti in manj demagoštva!

Ne sodite, da ne boste sojeni. Vi pa sodite, dosledno in perfidno sodite in vaša sodba je tako pristranska, tako subjektivna in krivična, da kategorično kličo po protisodbi. Ker neprestano sodite, morate biti enkrat tudi obsojeni. O'unačil se je, kliče nedeljski »Slovenec« in priobčujo na naš naslov članek, v katerem je menda podzavestno nabrusil orožje proti lastni gnolbi in dvoličnosti stranke, ki jo zastopa V odgovoru na naše suhe konstatacije je zmažil nekaj običajnih fraz, ki jih njegova lajna produkcija poljubno kollično, sicer pa stvarno ni izpodobila nobene naše trditve. Pač pa je napisal nekaj odstavkov, ki so po svojem smislu tako infamni in tako bielo resnici in obraz, da si jih hočemo v naslednjem ogledati nekoliko pobliže.

Glavno, kar nam očita »Slov. Narod«, pravijo klerikalni modriranti, je naš možki in odločni nastop za gospodarske pravice slovenskega ljudstva, ki ga ne bomo nikdar pustili dreti in izmozgavati od nobene strani in za nikakno ceno (podčrtali mi). Pač pa bi ga radi drli in izmozgavali sami, kar se deloma že prakticira, si mislijo klerikalci na tihem in komaj čakaajo, da bi se ta skrivna želja v celoti uresničila. Tu je potreben in nujen kratek komentar. Če »Slovenec« ne bo zadovoljen z njim, mu lahko pri priliki postrežemo z obširnejšim. Svojega idejnega izvora iz katolicizma ne zanikate. Prav, to je nam posebno dobrodošlo. Ena temeljnih idej krščanstva je izražena v svetopisemskih besedah: »moje kraljestvo ni od tega sveta« in »ne zbirajte zakladov, ki jih rja ene in tatrovi izkoničilo in pokradelo«. Tako je dejal Krist pred malodane dva tisoč leti, tako so pridigovali in pridigujejo še danes njegovi nasledniki (vondilni faktorji klerikalizma!), in kaj vidimo v praksi? Naj omenimo samo malo statistiko s predvolne Ogrske. Ostrgoonski nadškof je imel pred vojni 95.000 oralov zemlje in 1.650.000 K letnih dohodkov. Iverski nadškof 42.000 oralov in 320.000 K dohodkov, nadškof v Koloči 87.000 oralov in 2.460.000 K dohodkov, velikovaradinski škof 187.000 oralov in 4.000.000 K dohodkov, nitranski škof na 126.000 oralov in 1.250.000 K dohodkov. Poznamo pa tudi pri nas klasične primere skrbí za gospodarske pravice slovenskega ljudstva. Da navedemo samo dva, po svojem obsegu in žalostnih posledicah za ubogo ljudstvo še precej skromna. V Zatični na Dolenjskem je samostan. Vsem je znan, in kdor se vozi mimo, male z glavo pri pogledu na soliden kos rodovitne zemlje, krasen smrekov gozd in bogate pašnike, kjer se nase veš sto glav goveje živine. Vse to je bilo nekdo štiri ondotnih kmetov, danes na so ti siromaki pregnani v skalovje, kjer morajo na hrbtu nositi gnoj in z rokami gnoliti in konati zemljo. V rodovitni dolini se je naselil samostan, ki je imel že pred vojni milijonsko premoženje. Drug primer. Tudi na Dolenjskem je župnik, ki si je pred vojni s pomočjo izmozgačnega denarja zgradil veliko pitališče za prašiče. Polagoma je prišla ta gospodarska ustanova v njegove roke in danes ta dušni pastir prodaja vsako leto do dvesto reienih prašičev. In drugi bogati samostani in cerkvene ustanove? Koliko je takih pri nas, ki obratujejo danes z dušni pastir prodaja vsako leto do dvesto reienih prašičev. In drugi bogati samostani in cerkvene ustanove? Koliko je takih pri nas, ki obratujejo danes z dušni pastir prodaja vsako leto do dvesto reienih prašičev. In drugi bogati samostani in cerkvene ustanove? Koliko je takih pri nas, ki obratujejo danes z dušni pastir prodaja vsako leto do dvesto reienih prašičev. In drugi bogati samostani in cerkvene ustanove? Koliko je takih pri nas, ki obratujejo danes z dušni pastir prodaja vsako leto do dvesto reienih prašičev.

Mi zagovarjamo kapitalističen družajni red, ker vidimo v kapitalu tisto gonilno silo, ki dviga in usmerja vse socialno življenje. Toda vi, kaj pa vi? Vi ste vendar teoretično proti kapitalizmu, saj ste se zvezali z njegovimi največjimi sovražniki - komunisti. Praktično pa se teoretične negacije držite in oprilem-ljete kakor potopljene hiške. Kje je tu logika, kje doslednost in kako si morete prilastiti pravico, da kričite o brezvestnih Srbih, ki si polnijo žepo z državnim denarjem. Saj ste vendar sami tisti brez-

vestneži, ki si najbolj polnite žepo z ljudskim denarjem. Svojo jezo stresate nad nečloveškim davčnim pritiskom, sami pa ne vidite davčnih bremen, pod katerimi ječi ljubljansko občinstvo. Obremenili ste nekatera podjetja že tako, da so morala ustaviti svoj obrat. Ne glede na to pa izkazuje bilanca mestne občine večmilijonski primanjkljaj. Kako to, da ne morete dokazati svojih izrednih socialnih in obzgozgodarskih sposobnosti tam, kjer se vam nudi najlepša prilika? Imate mestne reveže, ki jim plačujete 20—30 dinarjev mesečne podpore. V tem je pač višek smisla za socialno pravičnost in skrbí za ubogo slovensko ljudstvo, ki jo nosite vedno na jeziku, nikoli pa ne v srcu. Dokazite najprej, da je vaša uprava vzorna in dobra v malem, potem šele boste upravičeni kritizirati državo in njeno gospodarstvo. Radovedni smo, koliko milijard bi napravili dolga, če bi Slovenija po avtonomističnem recentu prišla v vaše roke in bi morali plačevati iz svoje blagajne vse tisto, kar se krije danes iz državnih sredstev. Država, zlasti pa tako mlada in nekonsolidirana država, kakor je naša, ni mestna občina. In niti v črno-rdeči mestni občini do danes še niste dokazali, da ste res tako pravični in gospodarsko izvežbani, kakor kričite.

Vaše sovražstvo do srbskega naroda smo že nešteto krat pribili in prav nič vam ne pomaga izgovor, da »znate strogo ločevati srbsko ljudstvo in jedni in zatirati srbski narod od one do skrajnosti pokvarjene srbske »inteligence«, ki danes ne nile krvi samo iz žil slovenskega in sloh prečasnkega, ampak tudi iz srbskega ljudstva. Ne, gospodje, ta trditve absolutno ne drži. Ne drži iz dveh razlogov. Prvič, ker sami priznavate, da se je razširilo v manj pomembnih krogih v Sloveniji mnenje, da mi (klerikalci) »ščunemo« proti Srbom sloh, kar ste tako nespretno in bedasto zvrnili na demokrate, drugič pa nikakor ne gre, da se skrivate za demagoško frazo, češ, da je predmet vaše gonje tista pečica Srbov, ki pije kri iz žil ljudskih mas. Že zgoraj smo omenili, da je višek nesramnosti begati nezavedno ljudstvo z demagoškimi gesli o socialni pravičnosti, obenem pa v lastni hiši praktično pobijati ta načela. Tako ravna samo farizejke in izemtske duše. Če ste res upravičeni prilastiti si monopol na čiste roke in resnično skrbí za ljudski blagor, tedaj je vaša prva in najsvečitejša dolžnost, da svojo teorijo praktično uveljavite. Prilicnost za to imate dovoli na vsakem koraku. Zadoštuje samo, da razdelite med bedne tisto mrtvo bogastvo, ki je izven obrata in ne prinaša širšim slojem slovenskega ljudstva nobene koristi, in v Sloveniji ne bo nobenega lačnega ali raztrzanega. Šele tedaj bo vaš argument veljal. Dotlej pa je običajna demagoška fraza.

Ogorčeno se vračunje »Slovenec«: »Ali so »srbski narod« šteli ljudje, ki so za časa vojne leno sedeli v Parizu in Nizli in tihotapili plač in druze medikamente in se po vojni z denarjem bogato oblozili vrnili v svojo oustoženo domovino!« (Z imeni na dan!) Če sloh kdo, ki ne zasluži ožabnega očitka glede maroderstva v vojnem času, so to gotovo Srbi. Saj je bil celokupen narod ob blagopokojnega kralja Petra in generalov do zadnjega seliaka neprestano pod orožjem in se je moral z nečloveškim naporom boriti, da ga avstrijsko-nemška soldateska sloh ni iztrebila. To je zgodovinsko dejstvo, ki ga ne more izpodbiti nobeno zaviljanje. Mi pa bi radi vprašali klerikalno gospodo, ali so slovenski narod tisti ljudje, ki so ves čas svetovne vojne leno mirno sedeli po cerkvah in samostanih, zbirali ljudsko žužje in pridigovali, kako je treba hujsko braniti katoliško Avstrijo in pobijati Srbe in Ruše? Ali so slovenski narod tisti gospode, ki so blagosiljavali orožje proti slovenskim bratom in navduševali slovensko vojaštvo za boj proti lastnim interesom. Kako si drznete tako hinavci in strahopetneži nanadati in blatiiti ljubljanski srbski narod? Med žalostna kreatorji, ki danes tako moško kažejo svojo moralno gnolbo, spada gotovo tudi pisec omenjenih infamnih vrstic v nedeljskem »Slovenec«. In vendar se ta gospoda ne sramuje govoriti v imenu po-

odmor in se ima narodna skupščina sestati šele 16. januarja.

Ker podrobna proračunska debata v finančnem odboru ne bo končana do 30. novembra, se sklicuje plenarna seja skupščine šele 3. decembra. Opozicijski poslanci ostro protestirajo proti temu, da vladni tisk meče na nje odgovornost zaradi nekončne proračunske debate. Finančni odbor je razpravljaj

Vladna kriza v Nemčiji rešena?

Misija dr. Alberta za sestavo vlade. — Provizorična ministrska lista.

— Berlin, 25. novembra. (Izv.) V soboto se prvem mandatarju ni posrečila sestava vlade. Državni predsednik je včeraj povelil sestavo vlade dr. Albertu, bivšemu ministru za obnovu v Cuvnem kabinetu. Dr. Albert je mandat sprejel ter je takoj začel razgovore z zastopniki raznih političnih meščanskih strank.

— Berlin, 25. novembra. (Izv.) Designirani državni kancelar dr. Albert skuša sestaviti tip strogo delavnega kabineta. Tekom pogajanj so nastale nekatere težave. Dr. Albert je poskušal doseči sporazum z nemškimi nacionalisti, ki se še ni posrečil. Nemška ljudska stranka in socialni demokrati smotro akcijo dr. Alberta zelo pesimistično. Izjavljajo, da bo dr. Albertova vlada težko našla v državnem zboru potrebno večino za rešitev vseh političnih problemov, kakor tudi za sprejem zakona o novih davkih. V parlamentarnih krogih živahno razpravljajo o razpustu državnega zbora.

— Berlin, 26. novembra. (Izv.) Državni predsednik je včeraj povelil bivšemu državni ministru za obnovu dr. Albertu sestavo vlade. V pismu na njega naglašajo predsednik, da naj sestavi vlado iz mož, ki

proračun v sekcijah 20 dni in v obdobjem plenumu šele 1 teden. O poslovanju pa ima skupščina pravico proračun razpravljati šestdeset dni. Ker se je proračun zvišal skoraj za 4 milijarde, smatra opozicija za svojo parlamentarno dolžnost, da posveča proračunu vso pozornost in da vodi točno kontrolo.

Vlada pa je na drugi strani odločena, nikdar več računati z dvanaajstinami.

so pripravljene in odločeni lastne in stranske interese zastopovati in z vsemi svojimi silami delovati v bodoče in se zavzeti za državne potrebe. Novi mandatar dr. Albert pripada desnemu krilu demokratične stranke. Za slučaj, da se misija dr. Alberta v zadnjem trenutku ponesreči, bo državni zbor razpuščen.

— Berlin, 26. novembra. (Izv.) Dr. Albert je sestavil tole ministrsko listo: 1.) dr. Albert, državni kancelar in predsedstvo vlade; 2.) grof Brockdorff-Rantzau, zunanje ministrstvo (bivši poslanik v Moskvi); 3.) von Gieseler, državno brambo; 4.) dr. Kahrdorf, notranje zadeve; 5.) dr. Braun, javna dela; 6.) dr. Kanitz, ministrstvo prehrane; 7.) dr. Luthern, ministrstvo financ; 8.) dr. Koeth, gospodarsko ministrstvo. Ostali portfelji bodo zasedeni z ministri iz dr. Stressemannovega kabineta. Lista dr. Alberta je še provizorična. Socialni demokrati žele, da bi se časno poverila vlada nemške nacionalistom. Ti bi na vladi pokazali, kako umejo voditi državno politiko in so socialisti prepričani, da bi nacionalisti s svojo gospodarsko politiko doživeli popoln bankerot.

zahteve te pogodbe. Nekateri nemški listi smatrajo, da ta pogodba pomeni uspeh Stressemannove politike, kajti s tem je zlojmljen odpor francoske vlade, ki je končno pristala, da pojdejo nemške davčnice v premožnu na račun reparacij.

Vesti iz Italije.

Španska dvojica v Firenzh. — Reformni zakoniki v senatu. — Tržaški župan v Rimu.

— Rim, 25. novembra. Španska dvojica se je odpeljala v Firence in Bologno. Sprejem v Firenzh je bil zelo slovesen. Navzoč je bil minister Federzoni, fašistovski vodstvo zastopa Giusta. Španska dvojica je odpotovala v Bologno.

— Rim, 25. novembra. V senatu se je razvila v splošni razpravi o reformi zakonikov zanimiva debata o avstrijskem in italijanskem sodnem postopanju. Mortara se je obsežno bavil z vprašanjem zakonika o civilnem postopanju in izjavil, da mnogi hvalijo dobroto in ugodnosti avstrijskega sodnega pravilnika in povdarjajo posebno prednost avstrijskega postopnega sistema, ki jo tvori usmernost obravnave. Italijanska sodnija pa nima te usmernosti in govornik jo zavrača, naglašujoč, da treba le dobrih sodnikov, ki vestno vrše svojo službo. Modifikacije, ki se imajo izvesti, morajo pospeševati hitrost sodnega postopanja, zato zahteva, da se spoštuje temeljni tip italijanskega procesa in se uveljavlja hitro in praktično postopanje, ki odgovarja italijanski pravni vesti. Scialoja se je tudi zavzel za reformo in jo proglasil za nov velik prispevek k slavi Italije.

— Trst, 25. novembra. V Rimu se mudi župan dr. Pittaco in hodi okoli ministrstva. Pravosodni minister Oviglio mu je odgovoril na vprašanje o dekretih glede sodnikov, da se ni treba radi tega razburjati in da se bo pri novem nameščenju sodnikov izpod starega režima postopalo dobrohotno (to se pravi: da se italijanski po večini obdrže, jugoslovanski pa po večini vpokajo). Župan je bil tudi pri mornarskem ministru Thaonu di Revel in ga prosil za delo v ladjedelnici. Minister je odslavljal župana z obljubami. V tržaških trgovskih krogih zelo zamierio županu, da je tako po nepotrebi hvalil in povzdigoval pred Mussolinijem sedanjí trenutni veliki promet v mestu in pristanišču. Mussolini je to seveda z veseljem vzel na znanje in odlej bodo smatrali v Rimu Trst za rešen vseh težko, kateri no potrebuje nobene vladne podpore več. To nespametno hvalisanje tržaških dobrih gospodarskih razmer se bo maščevalo morda že v kratkem, ko se uredi količaja prometni odnošaji v Nemčiji.

Julijska krajina.

— Najboljše varstvo državnih mej. V dunajski poslanski zbornici je posl. Schuhmacher govoril o vprašanju po adizkih Nemcev, priključenih Italiji, izjavljajoč, da kako si je moglo predstavljati, da ne bi veliki narod, kakor italijanski, ki hoče biti velikodušen, pristal na načelo varstva narodnih manjšin, ki je naravno načelo, izvirajoče iz moderne mednarodne prava, in ne bi tega načela uveljavil tudi v mejah svoje države, čeprav ni Italija vezana v to po pogodbi. Govornik je sklonil z besedami odličnega moža, ki je rekel: *Državne meje so najbolj zavarovane, ako je obmejno prebivalstvo zadovoljno. Da bi slišal in uslišal Rim te besede!*

— Radi raztegnitve italijanskih davčnih zakonov na anektirane pokrajine vladajo med prizadetim prebivalstvom velike skrbi. Po teh zakonih morajo davkoplačevalci tekotem prihodnjega leta plačati razven direktnih davkov še za več let zastale davke, ki jih dolgujejo bivši državi. Ti zastanki segajo še v leto 1914. Sedaj ugotavljajo te zastane davke z vso naglico in delo mora biti končano do januarja 1924. Zastankov je okoli 120 milijonov lir! Kako naj jih plačajo naši davkoplačevalci tekotem enega leta! Radi tega se je odposlala ministrstvu obširna spo-

menica, ki predlaga za plačilo zastalih davkov vsaj rok 10 let in davki naj se določijo pravično.

— Velikanska tatvina v Trstu. Pri znanstveni Brunner in sinovi se je izvršila velika tatvina. Tatovi so odnesli plena za okoli 1.120.000 lir, deloma v denarju, deloma v vrednostnih papirjih in v draguljih ter drugih dragocenostih. Vse policijski aparat je na nogah. Aretiranih je bilo doslej 30 oseb. Razpisana je nagrada 20.000 lir za izsledila tatov.

— Deseti brate v Gorici. Dramatični krožek v Gorici vpisori dne 1. decembra in v nedeljo dne 2. dec. popoldne v »Trgovskem domu« ljudsko igrjo »Deseti brate«.

★ ★ ★

TRST IN MARGHERA.

Pretekli teden je zavladalo v tržaških trgovskih krogih veliko veselje, ker se je konstatiralo, da je železniški promet presegel enakodobi promet v najboljšem predvojnem času. Primerjajmo številke iz leta 1912. z letošnjimi! Tekom meseca junija 1923. je bilo registriranih 237 železniških voz in 213.888 kvintalov blaga več nego izkazujejo statistike za junij 1912. V juliju se je pokazala neka negotovost ali blago je pokazalo povisek za 139.933 kvintalov napram enaki dobi 1912. Avgust je prinesel nazadovanje. V septembru pa je bilo registriranih 456 vozov in 267.899 kvintalov blaga, ki ga je šlo preko tržaškega pristanišča več nego v avgustu 1912. Meseca oktobra je bil povisek še znatnejši. Železniških vozov 2523 in blaga 650.244 kvintalov, nad pol milijona več nego oktobra 1912. Slednje leto se smatra za najugodnejše v predvojnem času. V novembru je bilo od 1. do 12. vozov 5794, 16. tm. vozov 794, dne 17. tm. pa 873 vozov in to je dan, ki je dosegel višek v pristaniškem gibanju: 873 vozov proti 725, ki tvori največje predvojno število, torej s povikom 148 vagonov na en dan. »Piccolo«, ki prinaša te podatke, pravi, da je ves prometni aparat najbolje funkcioniral in ni zaostal niti v slabem vremenu. List meni, da je ta narastek v trgovskem prometu pripisati po velikem delu krizi, katero preživlja Hamburg in druga nemška pristanišča. Morajo pa se vzeti v poštev tudi trgovske pogodbe, katere je sklenila Italija z raznimi državami pred kratkim časom in ki sedaj kažejo dobre posledice.

Nadalje nasvetuje, da se je treba držati doseženega uspeha z vstranjanjem v dobrem in točnem poslovanju. Volilni razred, javna uprava, privarna podjetja in delavska masa, vsi morajo videti v tej preizkušnji ključ za bodočnost Trsta ter vstrajati iskreno in točno pri delu, katero se je tako siljajo začelo.

Zajedno s tem tržaškimi veseljem je prišla v italijansko javnost uradna vest v novih ukrepih v korist pristanišča v Benetkah t. j. novega pristanišča, ki se gradi v Margheri, o katerem smo pred kratkim govorili v nekem članku. Pri ministrstvu za javna dela se je napravila dodatna konvencija za izpolnitev izgraditve navedenega novega pristanišča. Ta konvencija obsega celo vrsto novih olajšav in koristi v pomorski trgovini in se ozira tudi na industrijsko cono, priključeno novemu pristanišču. Poročilo pravi, da se je tako narodna vlada oddolžila Benetkam za žrtve, katere je mesto doprineslo tekom vojne.

Tržaški trgovski krogi kažejo prilazne obzire in izrekajo si medsebojno željo, da bi ostalo v Trstu tudi nadalje tako, kakor je bilo te dni. Zadovoljni pa bi bili že tudi z manjšim prometom, kajti nič si ne prikrivajo okoliščin, katere so dale prometu iz notranjosti proti Trstu nepričakovan razmah. Trstu cveto letošnje zaključne mesece ugodni časi in na nje navezujejo upanje, da se zaledni trgovci oprimejo stalno Trsta, samo treba gledati, da bo ves prometni aparat na tržaških tleh funkcioniral točno in zadovoljivo v vsakem oziru. To se glasi precej tako, kakor smo mi nasvetovali v svojem članku preteklo nedeljo. Kadar bo Hamburg miren, se morda odpre del prometa, ki gre sedaj proti Jadranu, toda nam se zdi, da je nad Hamburgom Trstu nevarnejša nova benška luka Marghera. Prizadeži tržaški krogi lahko razmišljajo o tem že danes! Posebej pa vprašamo tržaškega župana dr. Pittaco, ali je šel tako ogromni promet iz zaledja v Trst po predelki železnice ali po oni, ki teče po Sloveniji do Jadrana? Poročilo v »Piccolu« govori o točnosti in redu, kar zadeva gotovo tudi železnico izven italijanske meje. Tržačan, ki se breveč ogreva za Predel, dela seveda v škodo Trstu in gradi bodočnost Novim Benetkam!

Politične vesti.

— Misija poslanika Balugdiča. Danes dopoldne prispe v Beograd naš atenski poslanik Živojin Balugdič, ki je bil sponječno imenovan za poslanika v Berlinu in katero mesto prevzema začetkom prihodnjega leta. Kakor smo že večkrat javili, je poslaniku Balugdiču v Berlinu poverjena posebna misija, ima pripravljati teren za obnovitev diplomatskih stikov med našo državo in Rusijo. Imenovanje Balugdičeve za poslanika v Berlinu je sledilo tudi iz razloga, ker je poslanik eden najglednejših in najsposobnejših naših diplomatov ter je najsplošnejši za gorenje važno mesto, ker je Berlin center dogodkov, ki ustvarjajo novo politično konstelacijo v Evropi.

— Sestanek Male antante. Zunanji minister dr. Beneš in romanski minister Duca prispeja v Beograd dne 6. oz. 7. januarja 1924. Sestanek Male antante je določen za 8. januarja. Oba zunanja ministra se dne 9. januarja udeležita velikega dvornega koncerta, ki bo priložen na čast kraljici Mariji povodom njenega rojstnega dne.

— Bivši bolgarski ministri pred sodiščem. V četrtak se je začel pred okrožnim sodiščem v Sofiji proces proti bivšim zemljoradniškim ministrom Atanasovu, Stojanovu, Omarčevskemu, Duparinoju, Pavloju, Janovu, Muravioju, Zografovu in Radolovu. Obtožbeni so po paragrafi 139. 172. in 178. kazenskega zakona, in sicer zaradi vspodbujanja k zločinom nad mirnim prebivalstvom in zbiranja konspirativnih organizacij. Poleg glavnega zločina, ki so ga zakrivil s tem, da so zbirali in organizirali takozvano oranžno gardo, imajo obtoženi ministri, vsaj tako trdijo sofijski listi, še marsikaj na vesti. Proces, ki bo trajal več dni, vzhaja v Bolgariji splošno zanimanje. Vlada si je z zadnjimi volitvami toliko opomogla, da bo lahko nastopila proti pristajem zemljoradniškega režima z vso strogostjo tudi, če bi jih bilo treba kaznovati samo eksperimentalno. Zato je verjetno, da bo izid procesa za bivše ministre zelo neugoden.

— Sprememba režima? Po vesteh iz Beograda se pripravja v doglednem času sprememba režima. V radikalnih krogih se vedno bolj širi prepričanje, da j. v državnem in resu potrebna močna koalicijska, ki bi lahko kljubovala vsem napadom separatistov. V političnih krogih govori, da pride do vladne krize konec meseca decembra ali začetkom januarja. Taje bodo skušali radikali stopiti v stik z demokrati in jih pridobiti za vstop v vlado.

— Sovjeti ne priznavajo Svice. Moskovski radio prinaša interview s Čičerinom o osvoboditvi Conradia. Čičerin je izjavil: Conradijev zločin je zločin švicarske vlade, ki bo drago plačala za to, da je osvobodila zločince, ki ne skrivajo svojih nakan glede novih atentatov. Svica prevzema odgovornost za nadaljnje podobne čine. Zveza sovjetskih socialističnih republik, ki hoče stopiti z vsemi narodi v normalne stike in gospodarsko sodelovati celo z državami,

Gospodarstvo.

Dr. Gustav Gregorin:

ŠE O DOLGOVIH NAŠE DRŽAVE PRI »NARODNI BANKI« IN NJH ODPLAČEVANJU.

Kakor sem izvajal v zadnjem nedeljskem članku, dolguje država »Narodni banki« 1.) za odkup kronskih novčanic 1238.2; 2.) iz naslova začasne razmene 373.2; 3.) iz naslova posojila za obratni kapital 959.4 in 4.) iz naslova izrednih kreditov 2000, skupaj torej 4570.8 milijonov Din. Vsi privatni krediti pa so znašali do 8. t. m. 1597.2 milj. Din, torej nekaj nad eno tretjino državnih dolgov. Jasno mora biti vsakomur, da bi se absolutno ne moglo govoriti o inflaciji naših novčanic, ako bi bila »Narodna banka« izdala le omenjenih 1597.2 milijonov novčanic za produktivne kredite, četudi se nahaja med temi en del kreditov v investicijske svrhe, ki, akoravno niso kratkoročni, so pa vendar produktivni. Na podlagi teh kreditov ustvarjene nove, nam potrebne industrije, bodo stalen vir dohodkov za naše gospodarstvo ter bodo stalno vplivale ter deloma že vplivajo na zboljšanje naše trgovinske in plačilne bilance in dosledno na zboljšanje naše valute. Zaradi tega ne moremo zadostno poravnjavati, da ni smeti manjšati teh kreditov iz samega vidika mehanične deflacije, da se ne zaduži naše mlade industrije, kar bi imelo za posledico poslabšanje naše trgovinske in plačilne bilance in dosledno tudi naše valute. Naravnost kruto se pa glasi stališče, katero je zavzela v tem vprašanju beogradska »Izvozna banka« s svojim pismom, poslanim konferenci gospodarskih krogov, ki se je vršila dne 23. pr. m. v Zagrebu. V tem pismu se glasi dotični odstavek: »Lastniki in banke, kateri ustanavljajo industrijska podjetja, niso z ozirom na celoto glavna stvar. Industrijska podjetja ne morejo propasti, propasti morejo samo lastniki, podjetja pa prehajajo nato v druge ali tretje roke, katere bodo, ker pridejo ceneje do njih, lahko boljše kalkulirale.«

Moralo iz tega bi torej bila: Oni, ki so ustvarjali industrije in s tem trajen vir dohodkov narodnega gospodarstva in države, naj propadejo; na njih mesta naj pa stopijo oni, ki so vsa ta leta kupili bogastvo na bogastvo ter si polnili žepo z denarjem, pridobljenim z dovoljenimi in nedovoljenimi sredstvi; ti naj pograbijo za vsako ceno, kar so pošten produktivni sloji ustvarili, ne žaleč truda in rizika. Na tako stališče, nadejam se, se ne postavlja ne naša »Narodna banka«, ne naš finančni minister. Izvajanje takega stališča ne le da ne bi bilo moralno, ampak bi tudi za bodočnost ubijalo vsako podjetnost v državi.

Ako se hoče torej zboljšati naša valuta, ne preostane drugega, nego da se izvaja deflacija tam, kjer se je začela inflacija, t. j. s tem, da se odplačuje državni dolg.

Omenil sem že v prejšnjem članku, da pri tem odplačevanju ne prideta v poštev dolga pod 2.) in 3.), pač pa dolga pod 1.) in 4.).

Na dolg pod 1.) za odkup kronskih novčanic v znesku od 1238.2 milijonov kron se je moralo odplačevati v smislu pogodbe z »Narodno banko« do sedaj, razen deleža države na dobičku »Narodne banke«, čisti dobiček državnih domen, ki je izkazan v budžetu za 1. 1923—24, za samo »Belje« v znesku 31.8 milj. in kateri dobiček bi moral znašati za vse od države »Narodni banki« zastavljene in tudi nezastavljene domene, najmanj še enkrat toliko. Razen tega se je država z zakonom o »Narodni banki« obvezala vstaviti v vsakoletni budžet še izredne dotacije v odplačilo tega dolga. Vseh teh prevzetih dolžnosti država do danes (skozi 4 leta) ni izvrševala.

Kar se tiče odplačevanja dolga pod 4.) iz naslova izredn. kreditov v znesku od 2000 milij. Din, se je država zavezala, da bo odplačala ves ta dolg v desetih letih, t. j. po 200 milijonov Din na leto. Kakor sem omenil v prejšnjem članku, ni država do danes plačala »Narodni banki« na ta dolg niti pare. Ako bi bila država vršila dolžnosti, prevzete z zakonom o »Narodni banki«, bi se dolga pod 1.) in 4.) v skupnem znesku od 3238.2 milj. Din, ki edino prideta v poštev pri odplačevanju, bila znižala od leta 1920 do konca t. l. za več nego 1000 milj. Din, torej najmanj za eno tretjino. To bi ne vplivalo na porast našega denarja, oziroma na zadrževanje njegovega padanja le proporcionalno z odplačilom, ampak tudi psihično, moralno, tako da bi dinar raste v še večji proporciji. Narobe ima nezvrščanje od države prevzetih dolžnosti odplačevanja nasprotni efekt, da psihično in moralno tlači naš dinar še bolj, nego to zasluži z ozirom na njegovo kritje. Slab plačevalec, četudi premožen, ima manj kredita, nego vester in manj premožen plačevalec.

Ugovarjati bi se moglo, od kod naj vzame država na leto 200 milijonov dinarjev in še več za izredne dotacije, ko se mora naš budžet boriti s težavami, da doseže ravnovesje. O tem prihodnjič.

Demonstracije opozicijskega dijaštva v Beogradu.

Ljuti spopadi z orožništvom. — Številne aretacije.

— Beograd, 26. novembra. (Izv.) Včeraj dopoldne je prišlo pred hotelom »Slavija« do izredno resnega incidenta, ki bi lahko imel težke posledice. Opozicijska akademsko omladina vseh struj, zemljoradniški, komunisti, republikanci in drugi, je sklicala v veliko dvorano hotela »Slavija« protestno zborovanje, ki je je policija že v soboto prepovedala. Kljub policijski prepovedi so se zbrali okoli 1000 dijakov in ostalega občinstva. Zemljoradniški poslanec L. Z. a. r. e. v. i. č. je bil pozvan, da otvori zborovanje. Policijski komisar je zborovalce opozoril na prepoved. Zbor je zahteval pismeno izjavo. Komisar je nato pozval v dvorano policijo in orožništvo, ki je imelo nalog, da zbor razčene. Zborovalci so se uprli ter je prišlo v dvorani do medsebojnih spopadov. Spopadi so bili zelo resni in je nastal kritičen moment. Razbitih je bilo mnogo stp, polomljenih mnogo miz in stolov. Končno je orožništvo, udrihajoč po zborovalcih s puškinskimi kopiti, izgnalo demonstrante iz dvorane. Na ulici se je zbralo mnogo občinstva, ki je bilo zelo ogorčeno. Na pomoč pozvana konjenica (en eskadron) je zasedlo demonstrante razglašala. Nekateri očitvidi trde, da je konjenica mahala s sabljami po demonstrantih. V pretepu z orožništvom in policijo je bilo več oseb ranjenih. Ranjeni so bili tudi stražniki. Orožništvo je aretiralo okoli 70 demonstrantov. Med demonstranti se je nahajalo mnogo sumljivih elementov. Novinarjem je beogradska policija izjavila, da je bil zbor prepovedan iz razloga, ker so nameravali zborovalci razpravljati o vsem drugo temo, kakor pa je bila prijavljena policiji v dnevnem redu. Protestni zbor si je stavil nalogo protestirati proti Bolgarski in proti sedanjemu bolgarskemu režimu.

Zvečer je nameravala opozicijska akademsko omladina prirediti zborovanje v univerzitetni dvorani. Orožništvo je zasedlo vse vhode in zabranilo akademikom vstop. Tu so se demonstracije zopet ponovile.

TEŽKI NEMIRI V RUHRSKEM OZEMLJU.

— Berlin, 25. novembra. (Izv.) Po poročilih iz Gelsenkirchna je prišlo tam včeraj do težkih nemirov in pustošenj. Brezposelní so oplenili več prodajalen. Med policijo in izsredniki je prišlo do pravih bojov, 16 oseb je bilo mrtvih, 27 težko ranjenih.

Kapitulacija nemških veleindustrijcev.

Določbe düsseldorfске pogodbe.

— Düsseldorf, 25. nov. (Havas). Na podlagi sporazuma, sklenjenega med francosko-belgijskimi okupacijskimi oblastmi in nemškimi industrijci je treba za čas od januarja do novembra 1924, plačati na premožnem davku 279. milijonov frankov. Dalje v bodoče za vsako prodano tona premoga 10 frankov in 18% čisto produkcijske. Zaloge premoga, ki so se nakopišile od 1. oktobra dalje, ostanejo last zaveznikov. Naredba o izvoznih obstoja dalje.

— Berlin, 25. novembra. (K.) »Berliner Tageblatt« pričuje iz Pariza vesti o končanih pogajanjih med zastopniki združenja rudniških podjetnikov in francosko-belgijsko inženjersko komisijo. Pogodba, sklenjena in podpisana v Düsseldorfu, obsega šest točk in sicer: 1. Podjetja plačajo za davčnice v premožni od 1. januarja do 1. novembra t. l. 50 milijonov dolarjev ali 279 milijonov frankov. — 2. Industrijci plačajo v bodoče od vsake prodane tone premoga 10 frankov inženjerski komisiji. — 3. Industrijci izročijo brezplačno 18% netto - izdelkov zaveznikom. — 4. Zaloge z dne 1. oktobra t. l. ostanejo last zaveznikov okupacijskih oblastí. — 5. Sistem izvoznih licenc ostane v veljavi. — 6. Davčnice ostalih izdelkov, kakor katran itd. bodo predmet posebnih pogodb.

Zastopnik nemške delegacije Vögler je izjavil da podpisuje pogodbo zato da prepreči popolni polom porurske industrije. Prebrčan pa je, da bo zelo težko izpolniti vse

Rešimo školski Tahar!

I. IZREDNI OBČNI ZBOR LJUBLJANSKE BORZE.

V navzočnosti zastopnikov trgovske in obrtniške zbornice, zveze industrijev, gremija trgovcev in drugih gospodarskih faktorjev se je vršil danes ob 11. dopoldne v dvorani »Filharmonične družbe« ob številni udeležbi članov, I. izredni občni zbor ljubljanske borze. Zborovanje je otvoril predsednik borze g. Dragotin Hribar, ki je pozdravil navzoče in izjavil, da je na dnevnem redu pregled dosedanjih pravil. Po obširnem poročilu tajnika borze g. dr. M. Dobrila je občni zbor soglasno pri-
pril predlaganim izpremembam pravil. Pri naslednji točki dnevnega reda je bila predlagana in soglasno z odobravanjem sprejeta naslednja resolucija:

Na izrednem občnem zboru ljubljanske borze za robo in vrednote v Ljubljani dne 26. novembra 1923. zbrani člani kot zastopniki denarnih zavodov, trgovine, industrije in obrti, ponavljajo že večkratno izraženo prošnjo na finančno in trgovinsko ministrstvo za podelitev dopolnitve koncesije za trgovanje z devizami in valutami, katera je bila ob imenovanju ministrstva dosedaj tudi že opetovano obljubljena različnim zastopstvom slovenskih gospodarskih krogov. Obstoječa težka finančna situacija in na vse panoge gospodarskega življenja dnevno raztezojoča se kriza utemeljuje vsestransko in neodložljivo potrebo oživitve te eminentno gospodarske institucije. Predstojalec sklepanje raznih mednarodnih trgovinskih pogodb podkreplja tembolj izraženo željo in povdarjeno potrebo popolne borze v svrhu izboljšanja gospodarskih razmer in ustreznega nujno-gospodarskih potrebam. S povdorkom naglašamo, da je potreba popolne borze v Ljubljani enodušna zahteva vseh gospodarskih krogov v Sloveniji, kakor kaže priložena resolucija mariborske sekcije zveze industrijev, katera se je enoglasno izrekla za popolno borzo v Ljubljani.

Apeliramo na državniško dalekovidnost g. ministra trgovine in financ in jih prosimo, da že zdaj napravo potrebo popolne ljubljanske borze z odločilnimi ukrepi brez daljinega odlašanja uresniči, uvidevajoči neizpodbitno upravičenost ponovne prošnje in enakopravnosti vseh državljanov.

— **g. Tedenski pregled žitnega trga.** Zagreb, 24. novembra. Proti koncu tedna je trg nekoliko oživel, cene pa so se nekoliko umirile. Promet je bil v moki in koruzi. Tudi ta teden ni bilo nikakega izvoza. Na novosadski borzi je bila večina zaključena koruza na termin januar in februar po 225 do 235 Din. Ti zaključki naravno ne delujejo na efektivne zaključke, ker se nova koruza pri efektivnem zaključku promptno natovorjena lahko dobi po 210 dinarjev, franko baška postaja. Cena moki je notrala na isti borzi izpod mlinske cene, ker je faktična cena za boljše vrste bila do 25 Din višja, kakor je bila notrala na novosadski tečajnici. Prometna tendenca je bila v tem tednu precej boljša in cene so se gibale takole: moka boljših mlinov se je začetkom tedna nudila po 515 Din in proti koncu se je uvrstila s 520 Din. Zaključke je bil 515 Din. Novosadska borza je sicer notrala moko izpod 500 Din, ali brez označbe znamke. Pšenica, ki je pretekli teden notrala do 300 Din, se je tokom tega tedna uvrstila v ceni in se je nudila postavno baška postaja po 312 do 315 Din, kar je posledica večjega povpraševanja s strani mlinov. Koruza se je nekoliko trgovala po 210 Din za novo blago, postavno motorovna postaja, a stara 225—230 Din proti kvaliteti. Oves je ostal pri ceni 245 dinarjev, pariteta Zagreb za slavonsko rešeno robo. Bosanski oves je ostal neizpremenjen v ceni in franko Samac se je nudil izpod 200 Din. Fižol je še nadalje ostal zane-marjen. Mnogo se je nudil pisan, a cene je na krajši dobi različna in to od 400 do 300 Din proti kvaliteti in provenijenci. Pro-met na zagrebški blagovni borzi je miroval, medtem, ko so se kupčije sklepale deloma izven borze.

— **g. Nova tvornica testenin se je otv-rila pred kratkim v Boki v Dobroti.** Dnevno izvalja 300 kg testenin.

— **g. Državni monopoli v Romuniji** bodo najbrž vsi komercializirani. Pred krat-keje je posebna konferenca v Bukaresti pretresala način in podrobnosti te namere. Najbrž bodo vsi dosedajni državni mono-poli združeni v enotno podjetje. Zanimivo je dejstvo, da sta te konference prisostvo-vala dva angleška specialista. Pa prav-ijo, da se Evropa ne »anglizira«.

— **g. Vinarsko društvo za politični okraj** novomeški s sedežem v Novem mestu, je na svojem zborovanju dne 11. tm. sklenilo resolucijo: Društvo poziva vladu, da pri predstojatelj trgovinskih pogajanjih z Av-strijo z vsilo brani inetrse vinogradniš-tva Slovenije, ki je pred državnim prev-ratom imela svoje glavne odjemalce vina v Avstriji in je na avstrijski vinski trg navezana. Zlasti naj se skuša doseči od Avstrije pri izvozu vina iz Slovenije zni-žanje carine vsaj za toliko, kolikor je to dovolila Italija in pa določbo, da se sme-jo izvažati vina od 6% alkohola počenši. K trgovinskim pogajanjem z Avstrijo naj se pritegnejo krajevni izvodenci iz Slo-venije, ki so jim gospodarske prilike ter interesi vinogradništva in vinske trgovine v Sloveniji gotovo bolj znana, nego drugim strokovnjakom. Prepričani smo, da bo de-na naša vlada te zahteve upoštevala in tudi z vsem povdorkom zastopala pri pogaja-njih. Zahtevamo pa, da se pravočasno preskribe vse potrebne podatke in napravi vse gospodarske argumente brez tiste po-vršnosti in čistega desinteresa, ki smo jih mi Slovenci že večkrat morali občutiti in ki nas Slovence večkrat tako neprijet-no dirne in odbija.

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

OPERA.

Ponedeljek, 26. nov.: Zaprtó.
Torek, 27. nov.: Nikola Šubic Zrinski C
Sreda, 28. nov.: Zaprtó. Vojaška predst.
Četrtek, 29. nov.: Zaprtó. (General, vaja.)
Petek, 30. nov.: Psioglavci. Red B
Sobota, 1. dec.: Gosposvetski sen, pre-mijera. Izven
Nedelja, 2. dec.: Aida. Izven
Ponedeljek, 3. dec.: Zaprtó.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Ponedeljek, 26. nov.: Danes bomo tiči E
Torek, 27.: Zaprtó.
Sreda, 28. nov.: Kar hočete, komedija D
Četrtek, 29. nov.: Danes bomo tiči, burka.
Na korist Udž. gled. igralcev. Izven
Petek, 30. nov.: Mogočni prstan, premijera
Izven
Sobota, 1. dec.: ob 4. pop. Hamlet, dija-ška predstava. Izven
Nedelja, 2. dec.: ob 3. pop. 2 x 2 = 3, ljud-ska predstava. Izven
ob 8. zv. Mogočni prstan. Izven
Ponedeljek, 3. dec.: Osmo žena, komedija
Red F

— **Proslava umetniškega jubileja gosp. Julija Betetta.** Morda v našem gledališkem življenju še noben jubilej ni bil odpraznovan na tako pristrčen način kakor sobotni 20letni jubilej g. Betteta. Resnična umetnost, po-šeno delo, plemenita skromnost dičila na-šega najpriljubljenejšega pevalca, človeka ki je žrtvoval 20 let dobrih in zlim ljudem v enaki meri, moža, ki je najprej skušal dose-ži zadovoljstvo drugih, a je šele tedaj ko je ustregel drugim, mislil nase in še takrat le z mislijo, koristiti domovini in svojim mlajšim tovarišem. Prepričan sem, da bo, kakor doslej, tudi odlej njegova umetnost služila le najvišji ciljem od kojih doseže bomo imeli mi več kot on. Prepričan pa naj bo tudi on, da bo v zgodovini naše pevске umetnosti zapisan z zlatimi, neizbrisnimi čr-kami. Besede, s katerimi ga je nagovoril upravitelj naših gledališč, g. Matej Hubad, prišle so nam vsem iz srca.

Gospod Betteto si je pravzaprav izbral za svoj jubilej neznatno vlogo predpevca kmečkega zbora v »Onjezinu«. No, to bi hi-lo skromnost preveč, zato mu je uprava od-ločila eno največjih svetovnih basovskih partij. Kecal v »Prodani nevesti«. Vidi-sem že doka Kecalov, toda priznati moram prav rad da takega še ne. kakor je bil so-botni. Tako glasovno kakor igralski je bil to Kecal, kakrčnega si niti sam Smetana ni morda sanjal. Žal je, da so bile skoro vse ostale partije. Izvzemši napol Marinke in Vaška, v manj spretnih rokah. Slednji se je še najbolj, ako vzamemo pravilno soraz-merje, približal načinu igre in svoji vlozi primernemu petju g. Betteta. Tudi ga. Le-wandovska mi je bila razven nekaterih na-silno petih visokih tonov prav pri srcu. Red priznam končno Janku, da je pokazal zelo veliko dobre volje in je svojo partijo pet tak-ko dobro, da bi si vsaj takoj želeli vedno. Sploh je bilo vse, kar je dodelovalo, po svo-jih najboljših močeh, pripravljeno pripomo-či svojem vzor-pevcu g. Bettetu do najsil-jajnejšega uspeha, kar jih je d-živel do-ma. Njegovi tovariši, od prvega do zadnjega, so mu z darovi in ljubeznivimi beseda-mi izkazovali svoje spoštovanje in ljubezen. Občinstvo pa ga je s svojimi neskončnimi klici pred zastor naravnost mučilo. Bil je to eden najlepših večerov, kar smo jih doživeli. Uverjen sem, da govorim tudi iz srca vseh svojih tovarišev - ocenjevalcev, pa najs bo kateregakoli lista, ako se pridružim željam vsega našega občinstva, da naj nam gospod Betteto še dolgo prepeva v polnem svojem zdravju, sebi v slavo, nam v ponos.

— **Ljudska visoka šola v Ljubljani.** V nedeljo dne 25. t. m. je predaval v zbor-niški dvorani na univerzi ob jako številni udeležbi g. Ivo Perrot o temi: Socialno-etične naloge osnovnega šolstva. Predavatelj je v svojih izjavah izpržno orisal pogubne posledice pretiranega intelektualizma v so-danem šolstvu, ponzoril intenzivne težnje sedanje bolne družbe po zajedniškem živ-ljenju in utemeljil nujno potrebo socialno-etične vzgoje, ki se je mora lotiti naša osnovna šola, če naj odgovarja kulturnim in socialnim zahtevam časa. Delovni princip in samouprava učencev v šoli naj tvorita po-lago novi državljanski vzgoji, ki je mora biti deležna naša mladina. V sedanjem go-spodarskem življenju mora osnovna šola po-svetiti pozornost tudi golemu poklicu, ki je izredne važnosti za posameznika in celo-kupnost, in pospeševati na deželi in v mestu mladinsko kulturo, katera se nahaja pri nas komaj v prvih početkih. Vprašanje religije, katerega se je predavatelj le mimogrede do-taknil, je izzvalo živahno debato. Pri tej se je naglašala tudi arideča potreba po ustano-vitvi stolice za sociologijo na filozofski fa-kulteti ljubljanske univerze, ki naj bi pro-učevala socialna vprašanja, širila zanimanje in s tem največ pripomogla k realizaciji socialne vzgoje našega naroda. Lahko rečemo, da je predavanje lepo uspelo in sme-mo tudi glede prihodnjega predavanja »O zaščiti zane-marjene dece« upati, da bo ude-ležba številna.

— **Rožnodolski oder.** Nenadno, skoro preko noči je nastal. Izobrazbe željna rož-nodolska mladina si ga je zaželela, da s prosvetnim delom ubije dolge zimске več-ere sebi v korist, ker si s študijem vlog razširi duševno obzorje, narodu pa v pouk. razvedrilo in zabavo. Že po prvem nastopu na Martinov večer smo bili presenečeni. Res, da M. Mehetova burka: »Dolarski princ« ni posebno globoko zasnovana, to-da vloga so bile izborno karakterizirane. Tako n. pr. žandar (g. Jereb) je bil narav-no dostojen tip. Po nekoliko nesigurnem prvem nastopu so se takoj spravili na tež-jo igro. Pripravljajo nam noviteto izpod peresa istega dramatika žaloigro »Podir-mljeni«, ki nam v štirih dejanjih slika stiske in ponižanja našega človeka v zasednem ozemlju. Dejanje se odigrava v Gorici, in kaže pohlep laškega imperijalizma, ki se ne straši najgršji splet in deluje skrito in očitno nato, da bi zatrl slovenski živeli tam

pod našim Krnom in Nanosom. Želimo le, da bi v njej rožnodolske mladine ne vsah-mila, marveč, da bi rastla in vžigala plamen goreče požrvalne ljubezni do teže, pa lepe dramske umetnosti. Odboru olep-si društva pa polagamo na srce, da podpre stremljenje mladine s tem, da ji čim pre-je preskrbi dostojen ne premaljen talijin hram.

— **Srbija-muzej srednjeveške umetno-sti.** Nova praška revija »Slavija«, posve-čena z znanstvenim raziskovanjem in raz-pravam o slovanskih narodih, je priborila že dni zelo zanimiv članek »Srbsko sred-njeveško stensko slikarstvo« (Srbjska srednjovekovna stenpis, 31 strani 38 sil-kami). Avtor, prof. Nikolaj Lovrić Okunev živi sedaj kot ruski emigrant v Pragi. Ne glede nato, da je našel gostoljubno zavetiš-če pri Čehih, pa ga neprestano vleče na vzhod. Bil je do revolucije docent za zgo-dovino umetnosti na petrogradski univerzi, pozneje pa redni profesor na univerzi v Odesi. Iz Odesa je bil poklican kot tajnik ruskega arheološkega instituta v Carigrad. Med vojno ga je poslala akademija zna-rosti na turško bojišče, na ozemlje stare Armenije, da bi kot znanstvenik štiti stare umetnine. Tam je našel mnogo dragocenih starin, ki jih znanost dosedaj večinoma še ni poznala. Lepo številno fotografijo je od-nesel seboj. Te fotografije predstavljajo veliko vrednost za proučevanje stare umetnosti. Po vojni se je mudil nekaj časa v Srbiji, kjer se je posvetil proučevanju srbskih starih umetnin, ki so tudi večinoma še neraziskane. Stari, zapušteni hrami in vse, kar je v njih zanimivega, so bili predmet njegovega temeljitega znanstve-nega dela. Tudi tu je poskrbel za fotogra-fije in ko se je letos vrnil v Prago, je ob-javil delne rezultate svojega raziskovanja. Iz njegovih člankov se zrcali Srbija kot zemlja, ki ima bogate zaloge srednjeveških umetnin.

Književnost.

— **Pratika za deco.** Izdala in založi-la Zvezna tiskarna, Ljubljana 1923. Cena navadno izdaja Din 25 luksuzni Din 30. Na-ročila v Zvezni knjižarni v Ljubljani, Ma-riji trg št. 8, in po vseh knjižarnah. Že nekaj časa so povpraševali ljudje, kakšna neki bo ta Pratika za deco o kateri se zadnje čase toliko govori. No, zdaj, ko leži pred nami, lahko mirno rečemo, da visoko prekaša vse naše pričakovanje. Saj to ni mladinska knjiga, kakor smo jih vajeni, in kakor jih hvali kričava reklama, to je upravljalna, ki bo gotovo imela v naši literaturi trajno vrednost. Od prve do zadnje strani velikega kvart-for-mata je vse v dvobarnih slikah, ki so gotovo najboljši Gasparijev delo na tem polju. Tu je nakopičeno toliko, da se otrok ne bo naveličal »Pratike« niti v enem dnevu, niti v enem tednu, niti v enem celim letu. Kolikokrat jo bo odbrl, tolikokrat se mu bo odkrila v novi obliki. In to je baš tista poglavitna lastnost, ki jo mora imeti vse, kar je namenjeno deci! V skladu s tem je tudi tekst, ki ga je napisal Tone Gaspari, svež, sočen, pester in nov. Tako je »Pratika za deco« delo, ki se s-mo hvali. Dajte ga v roke mladini, saj je cena zelo nizka — pa boste videli, da nam potrdi. — Zal. zba je šla do skrajnih mej možnosti in je opremila knjigo tako, da je lahko vesela tega svojega de-a.

Glasbeni vestnik.

H KONCERTU MUZIKE DRAVSKE DIVI-ZIJE: DOBRONICEVA »SVITA«.

Konec.

Kakor je estetska vsebina glasbe k Gunauličevi dramati nastala direktno iz pes-niške vsebine Gunauličeve drame, istoto-ko so same teme, ki jih je skladatelj upo-trebral o tem svojem delu, kakor tudi njih tematična izdela nastale iz vsebine Istoimenske Gunauličeve pastirske igre. V tej glasbi treba razločevati pra-motivne in motive. Promotivi so po svoji ritmično-melodični vsebini elementarni.

Prvi promotiv, eksponiran takoj v začetku prvega stavka, priprista tvorba dveh menajočih se tonov na peti stopni temeljenega tonskega načina se razteza skozi raznovrstne ritmične, melodične in instrumentalne variacije ponajveč kot pe-dal v visokih legah in to v prvi vrsti v stavkih, ki karakterizirajo pastirje Drugi promotiv, ki sledi takoj prvemu, je ritmično-koščenega značaja in ga skladatelj upo-rablja pri plesih satirov in satirje. Dva na-slednja promotiva, izhajajoča iz prvega, rieta plesne satirov in njih plesne igre. Vendar pa ti promotivi v kompoziciji ne delujejo preveč reliefno, a so važni, ker so izbrane točke in stopnje, na katerih te-melji arhitektura dela. Postavili so skla-datelj pred največji problem kompozicijske tehnike: iz malega ustvariti veliko. Mo-tivi pa so vsi dovolj eksponirani. V glas-benem izražanju služijo kot slike glavnih tipov same drame. To je n. pr. pastirski motiv v rogovem stavku, motiv igre pa-stirjev v flautah, sentimentalni motiv glavnega ljubimca Miljenka, ki doseže svojo kulminacijo v pastirski vzhoda soln-ca. Motiv pesmi pastirjev v kolu, vzet iz neke ljudske Boko-Kotorske igre. Ener-gično groteskni motiv bakanala satirov, motiv v fugalnem stavku. svatovski mo-tiv Grdana in mnogo drugih osrednjih motivov.

Izvršitev dela na vseh teh omenjenih načelih, načrtih, motivih itd., kaže izredno glasbeno potenco Dobroničevu. Kalejdo-skojnica barvitost njegovega orkestra je čudovita. Vzbuja dojem, da je Dobronič razven barve vse drugo postopransko stvar. Razumljivo je, da minuciozno naštevati ne zvitve vseh skoraj nešteti barvnih nians, motivov in motivčkov, ki ti v ušesu mrzole kot zrak v solnčnem žarku, ni-kakor ni lahka stvar in da poslušalca di-rektno konsternira, saj ne more hipno vse absorbirati. Pri vsem tem pa je treba te-glasbi sceničnega ozadja. In to je glavno. Vsaka kretnja pastirjev in satirov je izra-žena v ritmičnih in melodičnih postopkih

orkestra. Zato tudi v koncertni dvorani na more zapustiti vsta zaokroženega glasbe-nega produkta, ker ga poslušalec ne sme samo slišati, a mu ga morajo na sceni ilu-strirati. Tedi pa, tako sem prepričan in tako je mnenje tudi g. Dobroniča samega, naredi ta silno originalna glasba izreden vtis, tedaj deluje šele kot celota. Navzlic temu pa je v sviti nekaj prekrasnih, sa-moposrebljivih stavkov, polnih sladke miline in razkošne melodičnosti.

G. Dobronič je izredno plodovit, glo-boko nacionalno čuteč skladatelj, ki je ustvaril še celo vrsto samospsevov, zbor-rov, orkestralnih skladb in opero. Ravno-kar je dogotovil odsko sinfonijski poem »Kraljevič Marko« za najmodernejši or-kester. Žal, da se njegova dela, kakor bi to zaslužila vsled tehničnih zaprek in dru-gih dosedaj še ne popolnoma pojasnjenih vzrokov, ne izjavljajo. Tembolj pa bi za-nimala ta dela nas, ki nam je glasbena pro-dukcija bratov onkraj Sotle ravnotako pri srcu, kot naša.

Turistika in sport.

INOZEMSKÉ NOGOMETNE TEKME.

— **Dunaj, 25. nov.** Sparta (Praga): Amateurs 1:1. Rapid: Slovan 6:4. Sim-mering: Wacker 5:1. Sportklub: Admi-ra 1:1. Waf: Ostmark 2:0.

— **Praga, 25. nov.** Slavija: Hakoah (Dunaj) 4:2.

— **Amsterdam, 25. nov.** Reprezen-tančna tekma Holandska: Švica 4:1.

DOMAČE TEKME.

— **V Zagrebu** so vsa tekmovalja iz-ostala radi slabega vremena.

— **S. K. Slovan** poziva vse svoje člane in prijatelje kluba, ki žele goliti težko ate-liko, da se pismeno ali ustmeno zaslase pri klubovem tajniku Sv. Petra cesta 3-II.

— **Drsalčice** pod Tivolijem se odpro to-zimo, čim bo dosegl ledena skorja 10 cm debelosti.

— **Zimski sport.** Pod tivolskim gozdom se je sankanje preteklo dni že pričelo. Sneg je seveda še prejuzel da bi držal in zato tudi navdušenje mladine za sankanje ni posebno veliko.

Društvena vesti.

— **Na miklavžev večer** pavskega zbora ZIJ, v Ljubljani, ki se vrši 6. decembra t. l. v salonu restavracije pri Levu na Gosposvet-ski cesti, vabijo tovariše železničarske rudi-ne in pevskega zbora naklonjeno občinstvo odbor.

— **Zveza jugoslovenskih železničarjev** sporoča vsem društvom, da ima odšel ne samo godbo na pihala, temveč tudi orke-ster. Orkester je razpoložljiv pod istimi po-gojmi kot godba.

— **Kolo jugoslovenskih sester** v Ptuju, priredi tudi letos božičnico za ubogo šolsko mladino. Na naše pozivnice so se z le-pimi darili odzvale tvrdke: Macun, Cviki in Ribič. Muršič in Kostanjevec, Pirih Jo-žef, Brenčič Alojz, Rumovc Anna, Čuček Franc, Milko Senčar in Vauptič in neke-rti zasebni dobrotniki. Najno prosimo vse ostale trgovce in vse one, ki imajo čut za stradajočo in v lahkih oblekah brez obuvanja prezebojočo deo, da čimpreje oddajo svoje prispevke v blagu ali denarju v ravnanje Mladice. Odbor.

— **Vsi, ki ljubite deco** in odobravate njeno idealno stremljenje, pridite dne 1. dec. ob 16. ali pa dne 2. dec. ob 15. k pri-reditvi mladinske predstave pod okrillem Podmladka Rečnega križa v hotel Union vel. dvorana. Predprodaja ali rezervira-nje vstopnic v knjižarni Glasbene Matice, Kongresni trg. Sedeži od 3—15 Din, stojl-šča 2 Din.

— **Kolo jugoslovenskih sester** v Ljub-ljani ima v torek 27. nov. ob 16. pop. iz-redno odborovo sejo. Radi važnosti dnev-nega reda je udeležba obdorne dolžnost.

— **Slov. trg. društva Merkur v Ljub-ljani.** V službo se sprejme: 1 knjižkovodja, 1 kontrolist, 5 pomonikov, 1 sklad ščnik, 8 pomočnikov, 3 korespondentje, 2 kontrol-istnje, 1 strojejska, 1 blaginščarka, 5 prodajalk, 5 učencev, 7 učenk. Službe išče-lo: 6 knjižkovodji, 2 korespondenta, 10 kontrolistov, 12 poslovodji, 6 pomonikov, 4 sklad ščniki, 38 pomočnikov, 15 kontrol-istinj, 36 strojejskih, 16 blaginščark, 24 prodajalk, 10 učencev, 12 učenk.

Šolstvo.

STATISTIKA SREDNJIH ŠOL V SLO-VENIJI.

(Iz poročila nadzornika J. Westeria na seli viši. šolskega sveta.)

Vseh srednjih šol v Sloveniji je v tek. šol. letu 14. Med temi je 8 realnih in 4 hu-manistične gimnazije ter 2 realki. Po števi-lu učencev in učenk se vrste zavodi v tem-le redu: 1.) drž. gimnazija v Ljubljani: 8-10 razredov; 599 učencev in 73 učenk; 2.) realka v Ljubljani: 7-10 raz-redov, 601+25; 3.) drž. realna gimnazija v Ljubljani: 8-7, 575+44; 4.) drž. gimna-zija v Mariboru: 8+5, 452+77; 5.) drž. re-alka v Mariboru: 7+6, 439+28; 6.) mesta-njska ženska real. gimnazija v Ljubljani: 8+4+1 razred licea, 405 učenk; 7.) ško-ljska gimnazija v St. Vidu: 8+2, 350 učen-ec; 8.) real. gimnazija v Celju: 8+2, 276+36; 9.) real. gimnazija v Novem me-stu: 8+2, 243+55; 10.) gimnazija v Kra-nju: 8+3, 233+55; 11.) drž. real. gimnazija v slovi. in nem. učnim jezikom v Ljubljani: 8+1, 188+51; 12.) drž. realna gimnazija v Ptuju: 8 razr., 187+30; 13.) drž. realna gimnazija v Murski Soboti: 5+1, 127+31; 14.) drž. realna gimnazija v Kočevju: 5 razredov 121+25.

Vseh srednješolcev je 4391 moških in 935 ženskih, skupaj 5326; med temi gimna-zijcev, odn. realnih gimnazijcev, 3351 moških in 882 ženskih realcev pa 1040 in 53 ženskih.

Na gimnazijah (real. gimnazijah) pri-haja na 100 dečkov 25 deklic, na realkah na 100 dečkov 5 deklic.

Na 100 moških gimnazijcev odpada 31 realcev.

V pričetku šol. leta 1922/23 je zna-šalo število vseh srednješolcev 4467 moških in 953 ženskih; torej se je v tek. šol-skem letu skrčilo za 76 moških in 18 žen-skih, skupaj za 94.

Ta sicer neznatni vpadek je pripiso-vati dejstvu, da pošiljajo starši svoje otro-ke, ki so jih namenili za praktične poklice, rajši v meščanske šole, kipe po svojem uč-nem stroju bližajo nižjim srednjim šolam (brez latinščine in brez modernih jezikov kot obveznih predmetov). Število prvo-šolcev sicer ni padlo (lani 1349, letos 1351) in tudi v bodoče ni pričakovati vpadka kljub povprečno manjšemu številu otrok, godnih za vstop v srednje šole. Zakaj uvaževati je treba, da se je v vojnih letih 1915—1918 rodilo dokaj manj otrok in ta vpadek števila rojstev pride pri sprejemu v I. razred sred. šol že v prihodnjem šol-skem letu v poštev. Kljub temu se utegne število prvošolcev zvišati z ozirom na okoliščino, da bo meščanska šola nekoli-ko utrpela na svoji dosednji prednosti vsled novih naredb o razvrščanju držav-nih nameščenecv.

Doslej je izpričevalo dovršenega 4. razreda meščanske šole imelo pri oddaji služb vobče isto veljavo kot dovršena niž-ja srednja šola. Po čl. 6 zakona o civilnih uradnikih pa se zahtevajo za III. kategori-jo pradiških služb najmanj dovršeni štir-je razredi srednje šole ali nižje strokovne šole. Meščanska šola se tu ne uvažuje, pač pa navaja čl. 11, odst. 3. Uredbe o razvrstitvi drž. nameščenecv, da ustre-zaio izobrazbi, predpisani za zvanikiške (čl. 10 zakona) višje narodne in meščan-ske šole. S tem je kvalifikacija meščanske šole potisnjena na nivo višjih razredov o-snovnih šol in ta okoliščina bo nedvomno pokazala svoje posledice v tem, da se bo do prizadetih sloji pričeli obračati od me-ščanskih šol, ki so sedaj v najlepšem raz-voju, in bodo pošiljali svoje otroke rajši na srednje šole, zlasti, ko bo došla niž-ja srednja šola, če se uveljavi novi sred-nješolski zakon, v glavnem nalikovalva se-danji meščanski šoli, toda izpričevala, pridobljena na tej srednji šoli, bodo imela veljavo pri nameščenju državnih urad-nikov III. kategorije.

Zato je pričakovati v naslednjih le-tih dokaj več pripraska prvošolcev na srednjih šolah, dočim bo obisk meščanskih šol zlasti v mestih, kjer se nahajajo sred-nje šole, pešal, tembolj, ker se bodo v bliž-njih letih kazale tudi posledice zmanjša-nega števila rojstev v vojnih letih.

Poziv slovenski javnosti!

Težke čase preživlja naše visokošolsko dijaštvo po vojni, zlasti pa v letošnjem študijskem letu. Silno redki so oni, ki jim ne bereš na obrazu skrbi za vsakdanji kruh. Mnogo jih je, ki si ne morejo včasih po več dni privoščiti krožnika tople juhe, še več je onih, ki so zaradi obupnih gmočnih razmer navezani na razne ljudske kuhinje — in še to samo opoldne, da o večerjah sploh ne govorimo. Ker je letos nastopila rana zima, je stopilo tudi vprašanje obleke in obutve v ospredje. Koliko jih je med dijaštvom, ki si ne morejo nabaviti najpotrebnejšega perila, obleke in obutve! Kje naj dobš denar? Od staršev? Kako neki, ko je pa večina dijaštva iz uradniških krogov, katerih stanje je — kakor znano — itak bedno in naravnost obupno. Tudi od države ni pričakovati mno-go podpore in tisti, ki jo dobijo, so prav redki. Sicer je pa itak znano, kako naša vla-da skrbi za svoje dijaštvo...

Posledica, ki grozi nastati vsled te ne-vzdržne bede, bo ta, da bodo prišli v svet, med ljudstvo mesto agnihi in zdravih lju-di - delavcev — bolhečni, ki ne bodo v stanu izvrševati svoje težke naloge, ki jih čaka, če jim pravočasno ne priskočijo ne-koč premožnejši sloji. Ustanovilo se je »Centralno akademsko podporno društvo« s sedežem v Ljubljani, v katerega vodstvu in nadzorstvu so sledeče dame in gospodje: Franja dr. Tavčarjeva, dr. Zerjavova, dr. Baltičeva, dr. Debelakova, dr. Triller, dr. Fux, višji šolski nadzornik Ganal in ravnatelj šolstva. Društvo si je nadelo težko nalogo, olajšati dijaštvo bodo in ga rešiti propada, ki mu grozi. Vsled tega je druš-tvo primerno organizirati nabiralno akcijo v denarnih in naravnih prispevkih, ki se naj blagovoljilo pošiljati na spodnji naslov. Upamo, da bo naša naša prošnja odmev v srcih merodajnih krogov. Naj pokaže naša javnost, da ji je ležeče na tem, da dobi na-rodno acilne, zdrave voditelje vedrega duha! Odbor. — »Centralno akademsko podporno društvo« v Ljubljani, Kolodvorska ulica 22.

Zdravstvo.

SANJE.

V naši praktični dobi se skušamo oko-risti z vsem. Tako bo zdravilstvo upo-tebnilo sanje, da bo napovedovalo pri-teket boleznege stanja. Če bo prizadeta oseba pravočasno obveščena o svojem položaju, bo utegnla oslabilati razvoj svo-je bolezni. Dr. Farcz je v svojem poročilu pred Psihološkim društvom v Parizu opo-zoril na neoporečno dejstvo, da boleznj pred svojim razmahom potajno, potuhne-no, polahko delujejo v našem telesu, ne da bi se mi čez dan tega zavedali. Po neč pa, ko živčevje miruje, utegnemo priti-jajti telesni vtiski nuditi snov za določeno sen, za preroško sanje. Kot tipičen primer na-važa Farcz navidezno zdravega človeka, ki se mu sleherno noč

V Ljubljani, dne 26. novembra 1923.

★ ★ ★

LES ZA GOSLI

Les, namenjen izdelovanju gosli, se mora, kmalu ko je posekan, primerno razlagati, kakor ravno zahtevajo deli, sa katere je namenjen. Ima to dva zelo važna pomena: prvič se hitro posuši in drugič izhlapi iz njega smola ali gumi. Hlodi, posebno smrekovi, ki leže dalj časa ali celo več let, obdržijo v sebi smolo, so vsled tega za izdelovanje gosli popolnoma neuporabni, ker se je v njih nahajajoča smola strdila in so postali smolnati.

Ako opazujemo posekano smrekovo deblo, zapazimo, da les od korenin navzgor vsaj 1 m ni pravilno zračen, in da je tudi mnogo trši, kot v višini. Za dobre gosli ta del debela ne prihaja v poštev. Ostalo deblo pa se razreže v primerne krcle, ki se potem razcepijo v radijalni smeri. V sektor razcezan les ni lep in ima prenatopne odporne sile. Posledica tega je, da pokrov gosli ne more zadosti energično odlašati tresljajev zračnim platom, odtod majhen glas in brezpomembna zvočna barva.

Bilo je mnenje in je še, da je osovina stran lesa najboljša. Praktičen goslar pa raje sega po lesu, ki je raste obrnjen od soloca, to pa zato, ker je les proti severu lepše razvit in nima tako velike razlike v strukturi kot del, katerega obseva soloca. Slednji je bolj smolnat, rožen in zviti.

Toda struktura lesa nam še ni porok za dober instrument, marveč elastičnost. Ako les krivimo, zapazimo, da ne ostane v tem položaju, ampak hiti v prejšnji položaj čim ga izpustimo. Kolikor hitreje stopi les, — potisnjen z močjo iz svojega položaja — zopet nazaj, tem bolj je elastičen. To lastnost pa ima les v zelo veliki meri. Dokaz je pritrjena palčica, ki nam da je enaka steklu ali jeklu, torej dvema dobljini in pritrjenosti.

Največjo elastičnost ima smrekov les, ako je tenko obdelan. In sicer so dokazali, da je enaka količina ali jekla, torej dvema najbolj elastičnima tvarinama. Ima pa smrekov les to dragoceno prednost, da nam mudi pri enaki količini mnogo večjo ploščev.

Ako bi hoteli narediti gosli iz jekla ali stekla (tozadevne poskušnje so imeli negativne uspehe), bi bile pretežke in preokorne, ter bi se je s težavo moglo igrati. Razširjanje tresljajev v smrekovem lesu je v smeri letnice 15—16% večje kot v zraku, medtem ko je v transversalni smeri samo 2—4 krat večje. Tu odloča specifična gostota. To razliko razširjanje tresljajev ima posebno ugodnost za gosli: tresljaji prehajajo skoraj istodobno po dolgotrajni in širokosti. Homogene substance nimajo te lastnosti. Brezdvomno izvršujejo tudi letnice vno nalogo: te namreč so prave prevajalke tresljajev. Pri najmanjšem dotiku struna v navpični smeri se močno stisnejo v transversalno smer, kar povzroča silne sunki, vsled katerih vztrepete celo rezonančno telo.

Rezonančni les mora biti posekan v novembri, decembru ali januarju. V teh mesecih je drevje brez življenja. Proti koncu januarja se že opazijo prvi znaki brstenja. Poskušnje so pokazale, da je les v omenjenih mesecih gostejši, trdnjši, elastičnejši in vztrajnejši. Stari stavbeniki so imeli pregovor: »Kdor o božiču seka les, mu hiše ne uniči bes«. In tudi črvi ni dostopen les, posekan v zimskem času v toliki meri, kot les, ki je posekan, ko je prišlo že življenje vanj.

Goslar uporablja samo dve vrsti jelovine in sicer: jeklo (Pinus pica L., Abies pectinata Dec.), raste popolnoma ravno do višine 50 m in več, premer spodaj 1 1/2 m. Les je enakomerno vlaknast, bel in se da

lepo razcepi. Letnice so radeče in močno markirane. Ker ima manj smole kot smreka, tudi les ni tako trpežen. V goslarstvu se ne uporablja mnogo, to pa radi redke strukture. Če pa se dobi primerno drevo, katerega letnice niso oddaljene čez 2 mm oca od druge, je pa celo boljši, kot smreka. Pokrov gosli, narejen iz gosto raščene jeklovene lesa ima močnejšo, najestetičnejšo glas.

Smreka (Pinus abies L., Abies excelsa Dec.), raste kakor jekla, ima jednako dobljino spodaj, proti vrhu pa je tanjša. Les je radečkasto rumenkast, pod običnim se prikažejo temno radeče rasti, cepi se lažje kot jekla, ker je les trši in bolj elastičen. Uporablja se za pokrove, rebra, duše, krcle in obročke.

Goslar polaga pri izbiri jelovine lesa posebno pažnjo na pravilno strukturo, ki se najlažje določi po letnicah. Čim enakomernje so letnice, tem boljši je les. Določi se pa lahko tudi po strženovih žarkih (zrcalo). To so fine črte, ki prihajajo iz stržena v pravem kotu proti letnicam. Prosto oko jih komaj zapazi, pod steklom pa se vidijo kot svetli trakovi.

Nastane vprašanje, ali je les boljši z gostimi, ali bolj redkimi letnicami? Obe vrsti sta dobri, razlika je samo v zvočni barvi. Ker vemo, da se razširjajo tresljaji v dolžino okrog 15 krat, v širino pa 2—4 krat hitreje kot v zraku, nam je iskati samo formule, da dobimo pravo razmerje.

Za dno, obod in vrat se rabi danes izključno le beli javor (Acer pseudo-platanus L.). Drevo zraste do 30 m višine in meri spodaj do 1 1/2 m v premeru. Les je rumenkasto bele barve, enakomerne strukture in ima močno vlakna, kot atlas svila plamena. Tudi je zelo močan in krhek, toda podvržen je črvi.

Smreka in javor, ki prihajata kot rezonančna lesova v poštev, sta jako dragoceni vrsti lesa. Raseta tudi pri nas in sicer smreka okrog Jezerskega nad Tržiščem, v Bohinjski Bistrici, med Ribnico, Rakekom in Kočevjem, toda ne povsod. Javor pa se nahaja, kolikor je meni znano, le na Ko-

čevskem. Jugoslavija ima tega lesa za milijarde, žal da se nikdo ne briga zanj.

M. Musič, goslar.
Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK,
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Potrta od neizmerne žalosti naznanjan vsem sorodnikom in znancom tužno vest, da mi je preminul po mukopolni bolezni moj predragi soprog

Franc Sitar,

zastopnik pivovarne Goess, polporočnik v rezervi.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v torek, dne 27. t. m. ob 15. (3.) popoldne iz hiše žalosti Frankopanska ulica št. 204 (Spodnja Šiška, zaloga pivovarne Goess) na pokopališče k Sv. Križu.

SPODNJA ŠIŠKA, 26. novembra 1923.

Žalujoča soproga Kristina.

Zaloga klavirjev in pianinov
najboljših tovarov: **Bösendorfer, Czapska, Ehrbar, Höpfl, Schweighofer, Original String Ltd.**
Tudi na obroke. Tudi na obroke.
Jovica Habad, roj. Delenc, Ljubljana,
Hilšerjeva ulica številka 5.

Prostovoljna

prodaja starinskih predmetov kakor: omara s tabernaklastim nastavkom, šifoner, svečniki, klavir, slike i. t. d. se vrši v sredo, dne 28. novembra t. l. popoldne, pričetkom ob 14 uri Poljanski nasip št. 10. H. nadstr. Ljubljana.

Crepp de Chine, Taffet, Mairé Velour Chiffon Ltd.
čipke, modni nakit z
10-20% popustom
pri
A. Sinkovic nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19.

Prager Presse

za Jugoslavijo.
Ta najbolj informiran in najbolj razširjen dnevnik v Češkoslovaški republiki in v tujini stane za kraljevino SHS (radi znižanja poštnega tarifa) samo Din 40—mesečno.

Najboljše trgovske in obrtniške informacije i. t. d. držav Male Antante.

SPECIJALNA TRGOVINA PERILA
Med. Šarc, Ljubljana,
Selenburgova ulica 5.
PRIPOROČA: Platno in tkanino za rjuhe, šifoni na meter, namizno perilo, bri-salke, žepne rute i. t. d. najboljših znamk, Svicarska vezanina, Najmoderneje urejena pralnica in likalnica.

Keksi prepečenci čajno pecivo oblati
vsi izdelki iz Rogaske Stalne Direktna detajlna prodaja v parni pekarni
Viljem Bizjak, Ljubljana,
Gospodovska cesta.

Pisemski papir v kasetah in mapah
priporočila
NARODNA KNJIGARNA

POZORI!

Galoše se popravljajo.
Parna vulkanizacija gumij
P. Škafar,
Ljubljana, Rimska cesta 11

FIZOL.
Večja množina fizola: koka, aderja in mešanega napredaj. Naslov pove uprava Slovenskega Naroda. 12508

Majstarejša slovenska pleskarska in litarška delavnica
Ivan Ericoli, Dunajska c. 19,
se priporoča. Izvršitev točna, cene zmerno. 2530

Pisalni stroji, potrebščine mehanična delavnica (popravljalnica)
L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6-1.

Pozor!
Plačujem po najvišjih cenah stare obleke, čevlje, pohištvo itd. Na željo stranke pridem na dom.
Dramé Martin,
Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29.

Novozgrajeno, moderno in za vsako industrijo posebno tovarniške in stanovanjske poslopje
650 m² zazidanega, z lepim dvoriščem in ca. 3000 m² veliki stavbiščem. Električna sila 30 HP, z vsemi potrebnimi stroji za lesno industrijo in zalogo lesa se radi družinskih razmer zelo po ceni prodaja v industrijskem kraju ob železnici blizu Ljubljane. Vprašati pod »Dobro podjetje« na Aloma Company, Ljubljana.

Svarilo.
Podpisani prošim oziroma zahtevam, da preneha vsako žaljivo govorjenje o moji osebi. Čutim se nekrivnega, in hude, Vičani, naj me pustijo pri miru, kakor jih pustim jaz. Ako se bodo govorice ponovile, bom proti vsakemu sodnijsko postopek.
Ivan Erihar, Vič.

Vizitke in kuverte priporočila
Narodna tiskarna
v Ljubljani.

Za odgovore uprave naj se priloži 1 dinar.

MALI OGLASI

Službe
Klavir poučuje
gospodična. 10 Din od ure. — Vožarski pot 4 (koniec Florijanske ulice). 12549
Deklica,
pridna in poštena, se išče kot učenka za modno in galanterijsko trgovino. — Naslov pove uprava »Sloven. Naroda«. 12554
Krojaškega pomočnika
sprejme takoj — Alojzij Novak, Domžale. — Pri- uči se lahko tudi dam- skega dela. 12546
Pleskarske pomočnice,
zanesljive, sprejme takoj v stalno delo Tone Mal- gaj, Kolodvorska ulica 6. 12511
Šofer
in avtomonter išče stalne službe. Vešč je vseh, tu- di generalnih popravil; gre tudi v delavnico. — Ponudbe pod »Oženjen 12523« na upravo »Slov. Naroda«.

Prodaj
Klavir
poceni napredaj. — Na- slov pove uprava »Slov. Naroda«. 12525
Prodaja se banja,
srednjevelika, skoro po- polnoma nova, z odto- kom. Cena 750 Din. — Ogleda se: Gospodov- ska cesta 4/p. 12422
Cinast lonec,
za 50 l. skoro nov, pred- vojni material, se ceno prodaja. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 12470
Železna peč,
lepa, velika, radečkasto emailitana, napredaj v trgovini Jos. Selovina-Cu- den, Mestni trg št. 13. 12461
Napredaj:
vložki, vezanina, idrijske in valencijske činke ter 5 metrov surove svil. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 12548

Moško kolo,
prvovrstno, novo, na- prodaj. — Naslov pove uprava »Slovenskega Na- roda«. 12381
Solo-vijolina
ciganskega primasa, sta- ra, poceni napredaj. — Na ogled vsak čas. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 12524
Srebrne krone,
goldinarje in petkronske komade prodam. — Po- nudbe s navedbo cene pod »Srebro/12544« na upravo »Slov. Naroda«.

Knjige napredaj!
4 letniki (Prochaska Mo- natshefte), vezani, cena letniku 320 K, napredaj. — Pojasnila: g. Turk, knjigovoz, Dunajska ces- ta 3, Ljubljana. 12550
Dva električna lestenci
krasna velika eksempla- ra, nerabljena, pripravna za jedilnico ali gosposko sobo, se iz prijaznosti prodasta. — Naslov po- ve uprava »Slovenskega Naroda«. 12557

Stanovanja
Nemeblovanosoba
s souporabo kuhinje — iščem za takoj. — Po- nudbe pod »B. Z./12547« na upravo »Slov. Nar.«.
Na stanovanje
in hrano se sprejme so- liden gospod kot sosa- novalec k solidnemu go- spodu s 1. decembrom. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«.

Soba
s tremi posteljami, elek- trično razsvetljavo, zrač- na in svetla, se takoj od- da. — Novi Vodmat, Ribniška ulica 193. 12473
Krasno solčno stanovanje
blizu glavne pošte v novi vili (tri sobe, kuhinja, kopalnica, električna raz- svetljava, vrt) dobi takoj dotični, ki plača triletno skromno najemninno na- prej in 50.000 Din poso- jila za dve leti, sigurna vknjižba in obresti. — Privšek, Miklošičeva ce- sta št. 18/1. 12481

Klavirje,
harmonije, godala, stru- ne in potrebščine, na- drobno in debelo. — M. Musič, Ljubljana, Selen- burgova ulica 6. 9892
Ribje olje,
zajamčeno pristno, naj- boljše norveške znamke, dospelo. — Lekarna Ba- karčič, Karlovska cesta št. 2. — Direktni import iz Kristijanije! 11834
Okraske in svečke za božično drevo,
letos krasna izbira, na- debelo in drobno naj- ceneje priporočila L. Pe- vatek, Ljubljana, Zidov- ska ulica. 12280
Jaslice,
BOŽIČNE IN NOVO- LETNE RAZGLADNI- CE, velika krasna izbira, na debelo in drobno najceneje priporočila — L. Pevatek, Ljubljana, Zidovska ulica. 12281
Dežne plašče
»Waterproof« (nepremo- vljive), gumi, pelarine za dame, prevlečene s svil- o in usnjene suknjice pri- poročila Drago Schwab, Ljubljana, Dvorci trg 3. 11983
Okraske za božično drevo,
božične svečke, jaslice, razgladnice za Božič in novo leto, kupite na de- belo najceneje pri trdniki Ivan Bahovec, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 7. 12439

JUHAN
Opazujte svojo izvanredno okrepčamost in dobro razpoloženje po vžitku juhe iz »Juhana«!

Nepremičnine
Prodaja se gostilna
z vsem inventarjem. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 12462
Industrijalci pozor!
Krasno tovarniško po- slopje, 300 m² prostora, poleg lepo stanovanje, 15 HP električne sile dobi kupec takoj na razpolo- go. Četr ure oddaljeno od glavne pošte, ugodni plačilni pogoji. — Priv-šek, Ljubljana, Miklošičeva cesta 18/1. 12483
Trgovska hiša!
Na najbolj prometni toč- ki malega mesta v Slove- nij, krasna lega, s raz- nizimi koncesijami, vinotoč itd., se pod ugodnimi pla-čilnimi pogoji prodaja. — Obratni prostori in sta- novanje takoj na razpo- lago. Do 1. decembra t. l. — Privšek, Miklošičeva cesta 18/1. 12482

Kapitalisti!
Do pol milijona kron po- solila išče evropejske to- varne razširjenja. — Vprašanja resnih ponudnikov pod »Dobro zaslužek 12545« na upravo »Slov. Nar.«.

Razno
Dežnike
popravlja hitro, solidno ter ceno A. Pavlin, Ljub- ljana - Trnovo, Stranska pot 17. 12516
Vino,
pristno ljutomersko in haložko, lastnega pridel- ka letnikov 1921, 1922 in 1923 vedno v zalogi v kleti vinogradnikov — V. Baehler in drug v Ptuj. Razpošilja se od 300 litrov naprej. 12543
Pesočila
Bančne obresti
plačam dotičnemu, ki po- sodi za eno leto 40.000 dinarjev proti vknjižbi na prvo mesto. Ponudbe na: Privšek, Ljubljana, Mi- klošičeva c. 18/1. 12484
Usnje
prvovrstnih tovarov, samo na debelo, nudi najcene- je — Maschke & Komp., Cesta na Južno železnico (nasproti špediterja Ran- singer). 12289